

HASAN KAVRUK

Hasan Kavrak — Ayhan Hünel — Rauf Aybey — Şahin Candır —
Tunçer Onal — Dr. Celâl Arabacıoğlu — Atif Özbilen — Yusuf
Ayhan — Tülin Ayda — Metin Eoğlu — Demir Özgen — Ümit Yaşar
— Kemal Işık — Birsen Korur — İbrahim Akdoğan — Kemal
Özbayrı — Mehmet A. Tuncay — Özcan Kandemir — Şükrü Enis
Reğü — Hazım Zeyrek — İdris Ahmet Pura — Ali Demir — Fikret
Akırcalı — Makbule Necdet — Ali Özcan — Mehmet Bircan Yapılcan
— Ağah Önen — Ş. Azmi Öçalır — İtir Gürdemirel — Rezan
Şenocak — E. Uğur — N. Doğan Doğançioğlu — Cahide Akıntürk.

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Sayı : 17
ŞUBAT 1969
125 Krş.

VE YORGUNDU DEVELER

Güneşler içinde bir sabah
Bulutlar yağmur dolu
Ve deniz özleminde orkinoslar
Hızlı yaşa çabuk öl
Cesedin fiyakalı çıksın

Davul tozu arayanlar adına
İpe çekilen demokrasiler
Ve yorgundu develer

Ayhan HÜNALP

★

BİR ÇIZGIDIR

Bir çizgidir ayıran kalbimizi bizden
Bir çizgidir ayıran karayı denizden
Karanlık gecenin bittiği yerde
Belirir bir çizgi gündüzü getiren
Ulaşamadığımız gün ışığında
Uzak duran düşlerimizden
Bir çizgidir mutluluğu yitiren
Birbirinden ayıran kaderleri
Bir çizgi sessizce geçilen.

Rauf AYBEY

★

ODASINDA BİR ÖLÜNÜN

Çocukları en derin kuyulara gönderdik,
Oyuncak dedelerin garipsi sularına,
Yağmurlarla girecek uykularına..

Acılı, karanlık öyküler serdik
Uşüyen duvarların soluksuz aynasına,
Tedirgin yüzümüzün mumlaşan havasına.

İnsancıl yönünden örnekler verdik;
Parıldayan nice yaşantılarından,
Git-gide silinen anılarından..

Sonra bir suskulu evrene girdik
Kül rengi yılların kapılarından,
Tozlarında ev kokan, baba kokan..

Uzaklarda ne varsa bulup getirdik;
Çok eski iplerle içimize bağlanan,
Bilinç - altımızda bir sönen, bir yanan..

Biz aslında bu töreni bitirdik,
Başladık birbirimizi aldatmağa,
Kendi ölülerimizin kulaklarını çınlatmağa..

Şahin CANDIR

★

TERCİH

Ölümlerden ölüm beğen dediler,
Seni beğendim...

Tunçer ÖNAL

OZAN ve ÇEVRESİ

Dr. Celâl ARABACIOĞLU

Gerçekte kişi, çevresi var olduğundan değerlenir veya değersizlenir. Çevresi var olduğundan, yaşantıları başboş değildir. Bu yüzden davranışlarını belirli kurallara göre düzenler. Çevresine karşı, çevresinin düşüncelerine zıt düşünceleri oranında da yadigarır, benimsenmez.

Uğraşlarını, güzel sanatların dallarına yönelen sanatçılar, bu benimsenmeyi veya yadigarı olmayı, daha kolaylıkla ve daha çabuk algırlar. Toplumlarınca benimsenmiş olmanın veya istenmeyen kişi olmanın bilincine daha çabuk ererler.

Ozan, özellikle bu sanatçıların başında gelir. Gelir, çünkü sanatlarının konusu çevrelerinin duygusal yönüyle daha yakından, daha açıklıkla ilgilidir.

ARISTOTELES aşağı - yukarı ikibin üçyüz yıl önce bu konuya değinmiş, ozanları bir bakıma resamlara benzetmiştir. Normal ile, beğenilen ile, en iyi şekilde uyusabilen sanatçıların başarı oranlarının yüksek olabileceğini ima etmiştir.

İnsanlar başından beri, güzelden, hoş gidenden ve güzelin, hoş gidenin taklid edilmesinden hoşlanmıştır. Güzel sanatların tez başarı kazanmış sanatçıları bu ilkeyi kullanabilme yetisiyle doğmuş şanslı kişilerdir.

En ünlü ozanların, en ünlü şiirlerinin çevirileri, toplumlarının dışında, hiçbir zaman, aynı ölçüde etkili olamıyorlar. Olsa olsa, buluş ve düşünce yönünden sarıyorlar bizi. Ama estetik ve melodi açısından bir hayli kayboluyor değerleri.

Değerleri kayboluyor, çünkü şiirlerin çevirileriyle biz, güzeli ve hoş gideni, yeteri oranda belirleyemiyoruz. Çünkü çeviri yapan kişi de bu şüre bazı iyi veya kötü katkılarda bulunmak zorunda kalmıştır. Ve şiir birçok özelliklerini kaybetmiştir. Kaybetmiştir, çünkü şiir aslında başka bir toplumun şiiridir.

DANTE Divina Commedia (İlahi komedya) sını (Terza - rima) kalıbına uygun ve şiir şeklinde yazmıştır. Çağının İtalyan toplumunca bir nefeste okunan bir yapıtı bu. Dilimize çevrilmiş bu yapıtı ise aynı heyecanla okumak güçtür.

Bu güçlük, yapıtın şiir niteliğini kaybetmesinden değildir sadece. Dante'nin çevresiyle, günümüzde var olan çevrenin değişik olmasındandır. Ve yine bu düşünce günümüzün İtalyan gençliği için de geçerlidir.

Daha eski çağlara gidelim: HOMEROS yirmi yedi yüz yıl öncesinin şairi. O da yazmış, söylemiş ve toplumunu etkilemiş, heyecanlandırmış. Üç bin yıla yakın bir zamandır, ozanlık niteliği, ustalığı benimsenen bir kişi. Ve bütün ustalığı gördüğünü, düşündüğünü bütün ayrıntıları ile çevresine anlatmasıydı. Bu kadarı çevresine kıvanç vermeye, haz duyurmaya yetiyordu. Bu yüzden ünlü Homeros, aklın derin düşüncelerine inmeye lüzum görmemiştir.

Ada su ile çevrilidir, bu insan kuvvetini sağlar, öğleyin güneş tam başımızın üzerindedir... gibi dizilerle, gerekeni sağlıyordu. Belki o zamanlar daha sadeydi kişinin zevki. Böyle olunca ozan için buncası yetiyordu. Bu yüzden eski Yunan ozanları, Artık

birbirlerini göremeyecekler, ama ebediyen sevişecekler diyememişler veya gerekli bulmamışlardır.

OVIDIUS ta yine İsadın önce yaşamış bir ozan. Ama çevresi değişik. Çağının toplumu, yani Romalılar, Ozanın çevresinde çalın bir hayat yaşıyorlar. Pompel'de sıra sıra aşk mabedleri, aşk evleri var. Lupunar' larda cinsel haz ve oyunlar için hertürlü mizansen düşünülüyor. Duvarlar Amoretti freskoları ile süslü, kuytularda, loş cellae hücreleri müşteri bekliyor.

İşte Ovidius bu çevrenin ozanı, dolayısıyla de şiirlerinde buram buram aşk ve cinsellik kokuyor. Kılıçla kalkanla ilgilenmiyor hiç.

Oysa eski Arap ozanları ise şiirlerini çok defa sadece askeri başarıları, kahramanlıkları övmek için yazıyorlardı.

Oysaki, kuzey adamlarının şiirleri oturdıkları dünyanın ötesine çıkıyordu. Ufuklarını saran, hayatla sonsuzluk arasında karanlık bir geçişmiş gibi görünen bulutlar arasına...

Çünkü onların çevresinde deniz hep çalınca kabarıp, karanlık fırtınalar eserdi. Hep yabancı eğretti otlarının uğultularını, karlı uzun gecelerde kurt ulumaları dinlerlerdi. Öğünmeleri, kahramanlıkları, güzellikleri; alınlarındaki savaş yaralarıydı. Aslında Güney'den daha hür olan kadınlarına, güneyliler kadar aşk ve gönül duygularını sunamayan bir yaratılıştta idiler.

B İ L E M E Z S İ N

Ne güzel seni sevmek bilsen,
Nar tanem,

Nur tanem,

Bir tanem.

Ve bilsen
Ne güzel, seni düşünmek.
Uykudayken, uyanırken,
Tanrıya yalvarırken.
Cinsel duyguların ötesinden.

Ve bilsen,
Ne acı, seviyorum diyememek,
Çocuk gülüşüm, bulut bakışım,
Leyla'm

Juliet'im,

Ash'm.

Sen bilemezsin, ne acı,
Sevgisini yüreğine gömmesi insanını.
Bilemezsin küçük sevgilim,
Körpe çocuğum,

kadımın,

Bilemezsin.

C. Arabacıoğlu

GOETHE çevresi dolayısıyla, aşkı bunca içine bastırmasaydı, belki de Werther yaratılmazdı.

PAUL VERLAİNE o çevrede yaşamasa, o çevrenin gönül ezigisini çekmeseydi, belki de bunca benimsenmezdi toplumunca, hatta Dünyaca.

MEVLANA CELALEDDİNİ RUMİ, Şems al Din Muhammed ile tanıştıktan, ve mistik bir aşkla bağlandıktan, çevresini bu şekilde düzenledikten sonra Mesnevi'yi yaratmamış mıdır ?

KÖROĞLU dağda gezmeseydi, çarpışmasaydı, kahramanlık şiirlerini bunca ustalıkla dizebilir miydi ?

Bu örneklerin sonu gelmez. O halde sonuç olarak diyebiliriz ki, Ozan çevresi yögür ve yön verir.

Bize de, genç ozanlarımıza, uygun çevrelerde yaşayabilmek şansını dilemekten başka bir şey kalmıyor.

Gerçekler Üzerine

Atuf ÖZBİLEN

Bir güneyli var, İstanbul'un "aşırı sağcı" bilinen bir günlük gazetesinde görevlidir. Bu güneyli, kişisel duygusunun tutsağı olmuştur, her fırsatta GÜNEY'e çamur atmaktan zevk duyar. Oysa, bu dergiye kendilerini adayan ve emekleri geçen bizler; zaman zaman bu sütunlarda değindiğimiz gibi, siyasal ve ideolojik kaygular dışında doğru bildiğimiz yolumuzda yürümekteyiz. Demir Özgen arkadaşımızın bu gerçeği aydınlatan bir yazısını iç sayfalarımızda okuyacaksınız. Yararı olan elbette olacaktır...

Geçen ayın ilk yarısında, Beyoğlu Şehir Galerisinde açtığımız sergi, umduğumuzca başarılı oldu. Bir derginin 15 sanatçısı, Dünyayı bilemeyiz ama Türkiye'de ilk kez, yapıtlarıyla halkın huzuruna çıkıyorlardı. Noksanlarımız vardı, daha iyi hazırlanabilirlerdik, çekimser kalan arkadaşlarımız da katılabiliyorlardı, daha geniş bir salon edinebilirlerdik; ama, bu bir başlangıçtı ve ileride daha olumlu sergiler açabilme kanısını vermişti bizlere...

Bir sanat dergisini reklâmlara boğmak hoş birşey olmasa gerek. "Bunu biliyorsunuz da, neden yapıyorsunuz?" diyenler olabilir. Hemen şu gerçeği açıklayalım : O, reklâmlarını gördüğünüz Çukurova'nın dev kuruluşları var ya, radyolarda ve aktüalite mecmualarında yüz binleri harcarlar ya, hemen hiçbirinden karşılık göremedik. Neden mi? Bizleri duyulandıracak derecede Güney'le ilgilenen idealist bir arkadaşımız salık vermişti; birgün güneyi temsil eden bu dergiye ellerini uzatacaklarından emin

TİYATROSUZ ADANA

Yusuf AYHAN

Yazıya "Tiyatrosuz Adana" başlığını korken, içimden birşey kopuyor sanki. Acı birşey bu. Yakıyor içimi.

Tiyatrosuz Adana, bu olacak şey mi? Bugün 67 ile yükselen Türkiyem'de İstanbul, İzmir, Bursa, Adana tiyatro merkezleri olarak bilinir. İstanbul'da, İzmir'de tiyatroya emek verenleri hemen her sanatsever, her düşünür az çok bilir. Ama Bursa'da Vefik Paşa, Adana'da Ziya Paşa tiyatro kurmak, kurdukları tiyatroyu yaşatmak için az mı zahmet çekti ?

Bir de o günlerin şartlarını gözönüne getirelim... Gericilik almış yürümüş. O kullarımızın doğru dürüst eğitimden uzak bulunduğu o acı günlerde, tiyatroyu kim düşünür? O günkü zihniyete göre tiyatro soytarlıktır. Üstelik günâh da. Hele kadınların sahneye çıkması mümkün mü? Çünkü, telakki yanlış. Telakki batak. Tiyatro bir kültür ve eğitim organı değil, ahlâksızlığa götürülen yoldur. Bu zihniyet karşısında kadın sahneye nasıl çıkar ?

İşte bütün bu engelleri göğüsleyerek Adana'da tiyatro kuran Ziya Paşa, tanzimatın şu büyük şâiri Ziya Paşa bütün memurların tiyatro seyretmesini ister. Bir taraftan tiyatro, diğer taraftan Fransızca dil kursu Ziya Paşa'yı yorar. Hasta ciğerlerine rağmen Adana'da devrim yapıyor, dinlenmeğe vakit bulamıyor, ama yine de çalışıyordu. Adana O'nu çok yoruyordu.

Sonra, Adana'da tiyatroya gitmenin bir de usulü vardı. Şalvar yerine pantolon giyecek ve behemehal tıraş olacaksınız. Adana Valisi Ziya Paşa'nın emri böyle.

görünyordu. Olmadı, Geçen ay bir kez de resmen yazalım dedik, bu dev kuruluşlara, yine de olmadı. Bütün bunlara karşı, kültür hizmetlerinin öncüsü Akbank'ın çam sakızı - çoban armağanı'na huzurunuzda teşekkürü bir borç bileceğiz...

Bir de şu var, değinmeden geçemeyeceğiz : başta Adana olmak üzere ilişki kurduğumuz bayilerden hiç birinin sesini duyanadık bugüne dek. Aslında bayilerde satılan Güney'ler bizim zararımıza oluyor; ne var ki, bayilerde görünmemiz de gerekiyor. En iyisi "Ankara Sanat" ın yaptığı gibi "Abone Sistemi" uygulamak. Biz de er - geç bu sistemi uygulayacağız, bayilere mihnet edeceğimize...

Hoşça kalm...

Adana Milli Mücadeleden sonra da tiyatro konusunda öndeydi. O günler İstanbul'dan kalkan bir tiyatro, Ankara'ya uğramadan Adana'ya gelir, Adana'nın ılık havasında aradığını bulurdu: alkış, para, seyirci !

İstanbul'da bir hafta süreyle oynanmadığı operetleri Adana'da uzun günler afişten indirmeyen rahmetli Ömer Aydın, Adana'lı seyirciye hayranlığını her fırsatta söyleyen rahmetli Muhlis Sabahaddin, Adana'da sahneye çıkmaktan sonsuz mutluluk duyan Ertuğrul Muhsin, Güney'in bu başşehirini çok beğenirlerdi.

Rahmetli Raşit Rıza'nın, Tarsuslu büyük aktör rahmetli Burhaneddin'in, rahmetli Neyire Neyir'in : "Bu seyirci İstanbul'da yok" dediklerini kaç defa işitmişim.

*

Tuluatçılar merkez yapmıştı Adana'yı. Yunanlıların Anadolu mezaliminden Atatürk devrimlerini dile getiren eserlere kadar birçok ünlü oyunlar önce Adana'da oynanırdı. Hâfız İhsan'ın önce Adana'da sahneye koyduğu Şeyh Said İsyanı bütün şehri ayağa kaldırmıştı.

Ama bu Adana şimdi tiyatrodan mahrum. O günlerin fakir Adanasının şu manevî zenginliğine ve san'at anlayışına bakın! Bir de şimdiki kalkınmış, zengin Adana'nın ruh çöküşüne!..

Atatürk ne demişti : "Tiyatrodan mahrum milletlerin hayat damarlarının dan biri kopmuş demektir".

Bir de Atatürkçü geçinir baylar !

SANATTA YARATICILIK

*

Tülin AYDA

İnsanın doğayı tanımaya başlaması ile önce, güzeli bulup çıkarma, daha sonra faydalı olanla güzel olanı birleştirme yolundaki çabaları belki insanlığın sanatta yaptığı ilk başarıdır. Edebiyat ve sanat yolundaki ilerlemeler insanları birbirlerine içsel duygularla bağlamıştır. Bu yakınlaşma sonucunda insanlığın sevgisini kazanmak, en güzeli bulmak yaratıcılığın eseri olmuştur.

Örneğin, bir yazar eserinde öyle insanlar yaratmıştır ki, onlarla beraber yaşar, kaynaşırız âdeta. Bir ressam, renkleri öylesine karıştırıp, kendince renkli bir dünya yaratmıştır ki; bakınca ruhumuz aydınlanır. Fakat, "sanatta yaratıcılık nedir, nasıl oluyor" diye çok kere sormuşuzdur kendi kendimize. Şu halde yaratıcılık, sanatçının iç dünyasında doğan bir ilham olayıdır.

Fakat bu içe doğma, yani gerçek bir sanat eseri meydana gelirken geçirdiği aşamaları görebilir ve eserin yaratılışına tanık olabilir miyiz? Bunu şu şekilde açıklayabiliriz : Sanat eserinin meydana gelişi bir iç sezistir; ayrı ayrı, her halde, Dünyamızın yaratılışı gibi karanlıklar içine bürünmüş görülemiyen, tanrısal bir olaydır bu.

Gerçekte sanatçı, ancak bir nevi kendinden geçişle bir extase'la yaratabilir. Nitekim bu Yunanca kelime : extase, dilimize çevrince "kendinin dışında olmak" demektir. Yaratırken bizim Dünyamızda değil, kendi Dünyasında, yarattığı eserinde yaşar.. Shakespeare, Othello'sunu konuşturduğu zaman kendisinden, kendi vücudundan, kendi ru-

Y A . .

*Sen gittin ya apansız,
Şimdi İstanbul'un kuşlar gibi pırpır göğüne,
Yarın o salkım - saçak denizine,
O ikimlilik güzelliklerin tümüne öbürgün
Bir gurbet çöreklenir elbet...*

*Ne özelemi? düpedüz kana ekmek dođramak bu;
Hadi ođlum, hadi tosunum, hadi Metin;
Sıkıysa sabret !*

Metin ELOGLU

ENGELLEME BALTALAMA EDEBİYATI

★

Demir ÖZGEN

Kişiler bir takım olaylar karşısında çeşitli tepkiler gösterirler. Olayları mantık ve bilinç süzgecinden yargıya varanlar çoğunlukla en doğruya varmış olanlardır. "Doğru düşünme sanatı" diye tanımladığımız mantık, çeşitli kurallarıyla kişileri en doğru yargıya götürür. Bilinç ise hareket ve sözlerdeki kontrolü sağlar. Öyleyse kişinin bir olay karşısında göstereceği tepkinin ya da varacağı yargının doğruluk düzeyine yaklaşma oranı, o kişinin mantık kurallarına uyma ve o andaki bilinçli olma oranına bağlıdır.

Yıllar önce Lise kitaplarında bıraktığımız mantık ve sosyoloji konularına bu kadarlık değinmem, bir gazeteci arkadaşımızın "Güney Sanatçıları" na karşı gösterdiği tepkiler sonucudur.

Sanatçının her an binbir güçlülük karşılaştığı, topluma yararlı olabilme ilkesiyle durmaksızın çalıştığı ülkemizde engelleme ve baltalama edebiyatı üzerine söz edeceğim.

GÜNEY, bu sayısıyla on yedinci ayını geride bırakıyor. Bundan sonra daha yararlı ve daha güçlü bir düzende yayını sürdürülecektir. Ancak, GÜNEY'i çok iyi tanıdıkları halde nedense - ki bu neden bizce bilinmektedir - böyle görünmek istemeyen bazı "sanat terbiyesin-

hundan sıyrılarak Othello'nun kiskançlık duygularıyla kabaran ruhuna girmişti. Asıl yaratıcılık, ilham olayı sanatçıya görünmeden gelir. Bir beste, yaratıcı bir insanın içinde, ilk defa doğduğu zaman değil, ancak onu işitebildiğimiz zaman bir bestedir.

Çağlar boyunca gelen, en hâkim insan olan Goethe, bunun için şöyle der: "Sanat eserleri, sadece bitmiş görüldükleri zaman anlaşılabilir, onları oluş hallerinde de tanımak lazımdır." Ancak, sanatçının yaratıcılık sırrına inen kimse, eserini anlayabilir. Bir sanat eserini anlayabilmemiz için, sanatçının duyduklarını duyabilmemiz ya da o sanat dalında bilgimizi, duygularımızı hazırlamamız icabeder kanısındayım...

IPEKBÖCEĞİNİN GÖZLERİ İÇİN SONE

*Hep böyle çocuksu mu bakar senin gözlerin
Hep böyle içinde bir uzak ışık mı yanar
Bakışlarında beni dinlendiren bir şey var
Kıyısındaymış gibi en sâkin denizlerin*

*Bir yelkenliyim şimdi ben senin limanında
Fırtınalardan geldim sende dinleniyorum
Bu huzur, bu sessizlik hiç bitmesin diyorum
En eşsiz dakikalar sürsün senin yanında*

*Hiç yumma gözlerini, ışığım eksilmesin
Gündüzüm, aydınlığım, ipekböceğim benim
Güz bahçemde açılmış o son çiçeğim benim*

*Yorgun kalbim seninle elem nedir bilmesin
Ayırma gözlerimden çocuksu gözlerini
O sâkin, o yalansız, o kuytu gözlerini,*

Ümit YAŞAR

den" ve "sanat içtenliğinden" yoksun kişiler, bu günlerde bir baltalama edebiyatıdır tutturdular. Bu gibi kişileri iyi tanıyor ve amaçlarının ne olduğunu çok iyi biliyorsak da sanatçı, sanatsever ve tüm Türk toplumuna duyurmada yarar gördüğümüz bir kaç konu var:

1) GÜNEY'in kurulduğu ilk günlerde yazı ve yönetim kurulunun tam bir beraberlik içinde olduğu yargı şudur: GÜNEY'in sanat yönünden başka yönü yoktur. Sanatı sanat için, topluma yararlı olmak için yapar. Sanatçı fikirlerine saygılıdır. Eldeki olanakları en sonuna kadar toplum ve sanatın aşamaları için hiç çekinmeden kullanır.

2) GÜNEY, tüm sanatçılarıyla tam bir Atatürkçüdür ve onun ilkelerinden kesinlikle ayrılmaz.

3) Toplumcu ve toplum aydınlanma ilkesiyle yayınlanan dergimiz, sayfalarının çoğunu sesini duyurma olanaklarından yoksun sanatçı arkadaşlarımıza ayırmıştır. "Şöhret" sahibi olmadığı halde sanat yönleriyle onlarla aynı paralele olan sanatçılara geniş yer verir ve onları topluma tanıtmaya amacını güder.

4) Sağ, sol diye bir ayırım yapmaksızın sanatçıyı salt sanat yönleriyle tanır ve kişisel amaçlarına hiç bir zaman fırsat vermez.

5) GÜNEY SANATÇILARI tam bir toplumcu anlayışı içinde, topluma yararlı olma amacıyla hiç bir çıkar gözetmeksizin tam bir kardeşlik havasında çalışırlar.

6) Türk sanatının yanı sıra evren sanat düzeyini yakından izler ve çağdaş

uygarlık düzeyine sanat yönüyle ulaşma çabasıdadır.

GÜNEY, Türk sanat ortamında yerini bulmuş, aranan ve sevilen bir sanat yuvası olmuştur. Topluma yararlı olma yolunda ereğine ulaşmış bir sanat dergisi için girilen bu tür hareketler, bu güne dek birçok yayın organı ve sanatçısına karşı girilmiş ve girilmektedir. Fakat bu tür davranışlar her zaman Türk toplumunu karşısında bulmuştur. Bugün sanat düzeyinde ulaşılabilir bir yerimiz varsa bunu Türk toplumunun iyiyi kötüyü, yararlıyı ve zararlıyı çok iyi ayırabilmiş olmasındadır.

Değer vermede ve doğru yargıya varmada mantık, bilinç ve sağduyu üçgenini uygulayan kişilerin yanılması düşünülemez. Bunun dışında art düşünce, Türk toplumu ve Türk sanatı için zararlı etkiler altında olan kişiler aslında mantığıyla, bilinciyle ve kalemiyle satılmış olduklarından fikirleri ve yargıları hiç bir zaman ve hiç bir yönden etkili olmayacaktır.

GÜNEY, başladığı düzeyde her gün biraz daha ileri, hergün biraz daha halka dönük ve topluma yararlı olma ilkesiyle basın hayatını sürdürmektedir. Bu çeşit engelleme ve baltalamalara olumlu çalışmalarla karşı duracaktır.

Yazı kurulunda bulunmaktan kıvanç duyduğum GÜNEY Dergisinin bir kalemi olarak son sözüm ATATÜRKÇÜ, TOPLUMCU ve GERÇEK SANATÇI kişilerle bu kervanın başarıyla yürüyeceğine tüm içtenliğimizle inandığımızdır. Bu, böylece biline.

Eloğlu

Kemal IŞIK

Yattığı karyoladan elini uzatıp masanın üstünde duran mektubu aldı Mehmet. Bir kez daha okudu. Katlayıp elinde tuttu bir süre. Sonra yerine koydu.

— Dün İzmir, bugün İstanbul, yarın da kimbilir neresi, dedi içinden. Taktı kanca-yı bir kez. Taşır durur artık peşinden.

Doğrudu. Yatağının üstüne oturdu. Kafasındaki uğultuyu dinledi bir süre.

— Açık verdim ona başlangıçta. Uysalık gösterdim. Sızlanıyorum şimdi de. Olur şey mi bu.

Yutkundu. Suç payı aradı kendine bütün bu olanlardan. Enine boyuna eleştirdi aralarında geçen olayları. Kınadı kendini sonunda, az önce söylediklerinden.

— Hem ne yaptım ki ona bir sorumluluğu gerektirecek, Görmüyor değilim onu günde bir kaç kez. Takılabilir, ya da bir işaret yapabilirim canım isteseydi. Yapmadım. Mekik dokuyup duruyordum işte, işyerimle evim arasında.

Ağustosun sıcak bir gününde işten dönmüştü yine. Gömleğinden taşan terden bir an önce kurtulmak için çarçabuk soyunup, omuzları, kolları karışık bir yarım duş almış, kurulanıyordu pencerenin yakın bir yerinde. Birden gözleri ilişmişti ona. Çalıştığı asabiye kliniğinin kapısında saatini gösterip sekiz işareti yapmıştı peşinden.

Gitmemeyi düşünmüştü başlangıçta çağrısına. Tanışmaktan öteye geçmeyeceğini biliyordu oysa buluşmaları. Elini sürmeden aldığı yere getirip bırakacağını biliyordu, bundan önce tanıştıklarına yaptığı

gibi. Hiçbir zaman hatırlayamayacağı, havadan sudan konuşmalarla geçiştireceklerdi birlikte geçirecekleri süreyi. Değmiyordu bu da yapacağı harcamalara. Gerçi bir kız arkadaşı, otlakçı bir erkek arkadaşından üstün tutuyordu her an. Yeterli buluyordu civil civil konuşmalarını. Bir şeyler fısıldamayı kulağına ama, bıkkınlık getirmeye başlamıştı son zamanlarda, Alay konusu da oluyordu çoğu kez arkadaşlarına. Anlattırıyorlardı ilkin yaptıklarını ilgiyle dinleyip, peşinden de kakkahayı basıyorlardı. O, tüm bunlara içeriliyordu, ama, gitmemiş yapamamış. O istiyor, Mehmet gidiyordu. Ta ki, gün gelip İzmir'deki görevi bitene dek. Uzun bir süre mektupla yokladılar birbirlerini. Yüzyüze söyleyemediklerini mektuplara döktürdüler. Çok şeyler anlattılar karşılıklı. Bir defasında da evlenmeyi kararlaştırdılar. Bekleştiler gelip çatacak o mutlu günü, Ta ki, bir gün aniden mektuplarını kesene dek.

Sarsmadı bu Mehmet'i. Gürültüsüz yaşamını sürdürmeye çalıştı tam sekiz ay. Unuttu bu süre içinde olanları. Hatırlayacağı da yoktu, postacı ondan gelen mektubu uzatana dek, Yırtıp atmak geldi içinden açmadan. Ama, yapamadı yine. Zarfı yırtıp bir kaç kez okudu peşpeşe. Mektubun içindekilerden çok, İstanbul'dan gelişine şaşırıldı. Elinde olmadan istasyona inip ilk trenle İstanbul'a gitti. Sirkeci'deki ucuz otellerden birinde kaldı o gece.

Kalkıp giyindi. Gitmekle gitmemek arasında bocaladı bir süre.

— Bu akşam da burdayım, dedi otel yazıcısına, kaldığı odanın anahtarını verirken.

Eminönüne doğru akan insan seline karıştı otelden çıkıp. Otobüs durağına gelince durdu. Topkapı yönüne giden ilk otobüse bindi.

İlk gelişide İstanbul'a. İlk görmüyordu bindiği otobüsün geçtiği yerleri ama, her geçişinde bakmadan edemediği, sevdiği yerler vardı. Bu kez görmedi gözü hiç birini. Silinip gitmişti sanki her biri. Kafasında düğümlenen soruyu çözmeye çalışıyordu durmadan. Bir sonuca bağlayamıyordu bir türlü İstanbul'a geliş nedenini.

İneceği yere bir durak kala kalkıp ön kapıya yaklaştı. İndi. Durağın hemen arkasındaki merdivenlerden çıkıp, birkaç büyük yapının arasından geçtikten sonra, çalıştığı bildirdiği yapıya girdi.

— Reyhan'ı görmek istiyorum, dedi damısmaya.

— Ha, şu yeni gelen mi ?

— Öyle olsa gerek.

— Az bekleyin o halde, dışarı çıktı az önce.

— Teşekkür ederim.

Geriye çekildi. Adının çağrıldığını duydu bu sırada. Başını çevirip arkasına baktı. Bakmasıyla göz göze gelmeleri bir oldu.

— Ne zaman geldin, dedi elini uzatıp.

— Dün gece, dedi Mehmet uzattığı eli sıkarken.

— Neden aramadın peki ?
— Yorgundum, dedi Mehmet.
— Çıkalım, dedi dış kapıyı gösterip.
Avludaki banklardan birine oturdular.
— Geleceğini biliyordum, dedi otururlarken. Yalnız bugün değil.
— Değişen ne ?
— İzin alırdım geleceğin gün için.
— Yine de alırsın. İki saat kaldı şurada öğlen paydosuna. Üstelik günlerden cumartesi.

— Az bekle o halde, dedi kalkarken. Sekerek uzaklaştı. Döndü çok geçmeden üstünü değiştirip.

— Gidelim, dedi yaklaşırken.

Otobüs durağına gittiler ordan.

— Ömür gazinosu, dedi Mehmet bindikleri taksinin şoförüne.

Konuşmadılar yol boyunca. Arada bir birbirlerine bakıyorlardı başlarını çevirip. Arka masalardan birine oturdular. Sigara paketini çıkardı Mehmet birer dondurma ismarladıktan sonra. Reyhana uzattı, içmediğini bildiği halde.

— Yumuşak, dedi Reyhan sigarayı alırken.

— Yazık, dedi Mehmet sigarasını yakmak için kibrit uzatırken. Denedin her türünü demek, dedi içinden.

— İki çekişte bitiyor, dedi Reyhan.

Sigaradan peşpeşe bir kaç nefes çekip parmaklarının arasına aldı. Dirseklerini masaya dayayıp önüne baktı.

— Benim buralarda ne aradığımı sormuyorsun hiç, dedi yavaşça.

— Kendime sordum dünden beri.

— Bir cevap alamadın değil mi ?

— Çok zorladım kendimi ama...

— Ah senin bu hoşgörülüğün yok mu ya ?

Sustu. Gözleri doldu birden. Peşpeşe birkaç damla yaş aktı yanağından. Yutkundu peşinden birkaç kez.

— En son mektubumu ne zaman aldın, Sonu 14. sayfada

MUTLULUK

Sesi kulaklarımda,

Kolu kolumdan eksilmedi hiç.

— Dudaklarının izi kaldı dudaklarımda —

Bir çanta oldu,

Taşındı her yere benimle.

Bir papatya tarlasında,

Bir çift gelincik gibi

Mutlu görüldük her şeye.

Oysa, bizim de tasalarımız oldu,

Güne kör baktık çoğu kez.

Gözümüzde yaş kalmadı akmadık,

Gönümüzde taş kalmadı basmadık..

Ama, "Yediğimiz yedik, dediğimiz dedik"
"Olacak!" dedik.

Bir bahar sabahı,

Gün, turunc dalları arasından süzülürken

Yakaladık mutluluğu.

Artık herkes duyabilir :

O gün bu gün,

Mutluyuz işte!..

İbrahim AKDOĞAN

SENİNLE GELEN

Umutlarımı gömdüğüm o yerde,

Seni buldum.

Kapkara topraktan sarı, sarı fışkıran

Güz çiçeklerine benziyordun.

Bir fenerdin, karanlığıma yapışan,

Ak pak sabahları yaşatan.

Yeşili tanımayan bahçemin,

Yoncasyydın, yemyeşil..

Tanrıların eliydin, çaresizliğime uzanan.

Belki sonuydun ölümsüzlüğün,

Belki tarih öncesyydın, yaşanmış sevgilerin.

Seni bulduğum o yerde,

Şimdi bir orman yetiştii.

Güneşi emdi yaprak, yaprak yeşil,

İşil, işil umut yağmurları yağdı.

Sarıldım sınımsıkı,

Seninle oluşan her şeye.

Bak: kollarımın arasına

Kucak, kucak yağmur.

Yaprak, yaprak yeşil dolu..

Birsen KORUR

SANATÇI ve UYKU

Mehmet A. TUNCAI

Kemal ÖZBAYRI

Sabahattin Eyuboğlu usta yeni yılı anıt - çevirisiyle açmış oluyor. La Fontaine'nin masallarını aktarmış dilimize. Orhan Veli deneme - çevirisinden sonra en başarılı, en güçlü iş bu, bence. Eskilerin "Sehl-i mümteni" si.

La Fontaine, arkadaşı Maucroix'nın tanımladığı gibi, "Çok saf, çok samimi" yi yazlarına öylesine tatlı yansıtmış, öylesine üstesinden gelmiş ki "Adam sen de, iş mi bu yani." diyesi gelir kişiğünun. Kolay sanır insan, anlaşılır der. Gine de Fransız dilinin inceliklerine geniş bir sözlük, yeterince bir dilbilgisiyle erişebilir ancak La Fontaine'de.

Çeviren önsözünde şöyle der : "Masalların hür havası La Fontaine'e Fransız dilinin bütün incelikleriyle oynamak imkânını vermiş. Köylü ağzından kıral ağzına kadar nerede bir hoş deyim bulmuşsa almış, öyle de tadını çıkarmış ki, kendi uydurmuş gibi gelir insana. O kadar ki La Fontain'de şiirin kendinden mi, yoksa düpedüz halkın dilinden mi geldiğini kestiremezsiniz. Milli şair böylesine denir, bence : Kendini milletinin dilinde buluyor, milleti de onun dilinde kendini."

Çeviriden ,az da olsa, bir iki örnek vermek isterim :

Karınca iyidir hoştur ama

Eli sıkıdır : Can verir, mal vermez.

*La fourmi n'est pas prêteuse :
C'est là son moindre défaut.*

Karga bu sözlere bitmiş.

A ces mots, le corbeau ne se sent pas de joie.

**Kurbağa bir öküz görmüş çayırda,
Bayılmış boyuna bosuna.**

*Une grenouille vit un boeuf
Qui lui sembla de belle taille.*

İlle de öküz benzeyecek :

İlanmış, sıkılmış, gerinmiş,

Kabardıkça kabarmış, şiştikçe şişmiş.

*Envieuse, s'étend, et s'enfle, et se travaille,
Pour égaler l'animal en grosseur;*

Size artık haddinizi bildirmeli,

Deyip kesmiş devletli;

Kaptığı gibi kuzuyu doğru ormana

Ve orala

Görmüş hesabını güzelece :

Danıştayı, yargıtayı, hepsi içinde.

*Il faut que je me venge.
La dessus, au fond des forêts
Le loup l'emporte, et puis le mange,
Sans autre forme de procès.*

Sabahattin ustanın övgümüze ihtiyacı olmadığı belli. Gene de biz "Güçten yüceye" nasıl erişilmiş tanıklık edelim istedik. Çeviri bir bakıma yeniden yaratmaktır. Yabancı dilin tadını kendi dilinde çıkarmaktır. Fransız dilinin büyük ustalarından La Fontaine. İki kere iki dört. Sabahattin'in gücünü onun yanı sıra koymak gerek, çevirisiyle.

Canım Türkçem benim, nasıl da boy ölçüşürsün her dille

Düşleri bile sıcak bu Güney şehrinde bir adam vardı. Sanat ve edebiyat dendi mi adamı hepimiz hatırlayabilir, gerçek şiir konusunda ileri sürdüğü (fikir) lere hayran olur, kendisini haklı bulurduk. Oysa adamın, (Şiirin sorunları) dediği, kuru bir tecriit plânından tek adım öteye gitmemiş hayallerin renkli kuyumculuğunda ibaretti. Yani baylar, adam bir sorumsuz sanatçıydı. Daha açık deyimle bir taslak.. İşte bu taslak sanatçı, Güz güneşinden küpe çiçeklerinin mor dünyasına kadar uzanmışken, birden bire susuverdi.. Romantizmin sarı malaryasına tutulmuş kişiyi sokakta görenler şaşkırdılar. Adamın durumu ile birlikte, sanattaki yönü de değişiverdi. Ötedenberi aklına konmasını beklediği (ILHAM) la yetinmiyordu artık. "Hem bu ilham lafı da neci oluyor?" di-yordu. "İnsan yazmak istedi mi, yontar kalemi çeker bir kâğıt ne diyecekse yazıverir, biter!" Bazan güneşe fırlattığı kırmızı karanfillere bakıp delice gü-lerdi adam. Uzun sürede Ekzotik sanatın içinde, sembol, ip-ham, eşyanın ötesi yollu laflarla saf şiirin bitmeyen kavgasını yaptı. Derken bataklığın yeşil tahtında çamurdan bir tac'a elini uzattığı gün, yıllar-yılı gözlerine takılan pembe gözlüğü çekiverdiler... İdraki tokatlanmıştı sanatçının. Savunmasını yaptığı düşüncelerin, uçurumlara boşalan sular gibi dağıldığını görüyor, çözülmez sandığı problemlerin iskambil kuleleri gibi yıkıldığına tanık oluyordu.

"Gerçek olan nedir?" Bu soruyu aklın kuyusundan çıkardığı an kendinden şüphe etmeye başladı. Öyle ya, kendisi var mıydı? Var olmuyanın ne anıları, ne geçmişi ne de düşüncesi olabilirdi. bir (yok) ki, yaşıyor... Ne komik... Hem canım diyordu sanatçı "Hayatla eşyanın arasında sallanan her şey boş, o karanlık şüphenin gözle-rindeki ışınlar bile.. Marifet

usta elinde.

Sağ olsun ustamız, masallar çevirisiyle büyük yapıta, bal börek Türkçeye, güçler kattı gene.

La Fontaine, Masallar. Cem yayınevi 1969. Dünya Klâstikleri Dizisi : 15. Kapak ve resimler, Ferruh Doğan. 544 sayfa. 15 lira.

şüpheyi de geçip unutulmakte. Kurtuluşun başlangıcı unutmak, neyi ve nasıl olursa olsun unutmak.. Ve emin olun ki, diyordu, "Büyük ve siyah uykunun biricik reçetesi unutmaktır!"

Adam da öyle yaptı, unuttu.. Şairliğini, mercan mısralardan karıncaların sarhoşluk hikâyelerine kadar yazdığı her şeyi.. Gelecek günler için kaygısız, saf, çırlıçıplaktı. Ancak boşluğun ve sonsuz karanlığın tahtında uyumak istiyordu. Düşünceleri ısırğan otu gibi kurumuştur. Sonu olmayan bir yaşıntıya firar etmek ateşle yan-yıyordu sanatçı..

Tekmil uyku kesilmişti.

ÇIRILÇIPLAK

*Güneşi çıkar kafamdan
Uyumak istiyorum..
Bataklığa açık
Mağradan
Sesleniyorlar..*

*Uzak çağrılara gül rengi
Hazırlanıyorum.
Cam tabutlarda orkideler
Mor ve korkulu..*

*Dünya öylesine pis
Görüyorum
Bilmemek, bilmekte
Çok iyi
Biliyorum.*

*Bu güneş kafatasımda
Cansıkıntılarımın
Sarı İbisi..*

*Uzak ve mavi
Soyunuyorum
Tam kırk yılda
Bütün kayıtların dışında,
Çırlıçıplak.*

Mehmet A. TUNCAI

MÜNİR ÖZKUL ile Bir Konuşma (*)

Konuşan : Özcan KANDEMİR

Sahnelerimizin değerli sanatçılarından, Münir Özkul'u Beyoğlu'ndaki evlerinde ziyaref ederek, "Güney" için bir röportaj rica ettiğimiz zaman bizi büyük bir nezakete karşıladı. Gerek perdede, gerek sahnede haklı bir şöhret yapmış olan Münir Özkul onu yakından tanıyanlar tarafından son derece mütevazî bir insan olarak ta isim yapmıştır. Geçen yıl A-rene Tiyatrosunda oynanan "Kanlı Nigâr" oyunundaki "Ap-ti" rolüyle sanatını bir kerre daha sanat çevrelerine kabul ettiren Münir Özkul'a ilk sorumuz şu oldu :

— İlk defa sahneye nerede ve hangi rolde çıktınız ?

— Bakırköy Halk Evinde, Mahçuplar komedisindeki "Uşak" rolünde.

— Şimdiye kadar birçok piyes ve filmde rol aldınız. Bunların içinde sizi en çok etkileyen rol hangisidir ?

— Bunlar arasından bir ayırım yapamıyacağım. Hepsini de severek, beğenerek oynadım.

— Bugüne kadar oynamak isteyip te, çeşitli nedenlerle oynayamadığınız bir rol var mı ? Varsa hangisidir ?

— Evet. Beklediğim ve özlediğim bir oyun var. Bu oyun Haldun Taner'in yazmış olduğu bir oyundur. Uygun bir salon bulursak sahneye koyacağız.

— Türk Tiyatrosu sizce nereye gidiyor. Daha iyiye gitmesi için, ne gibi olanaklar lazımdır ?

— Türk Tiyatrosu, temenni ederim ki, hergün biraz daha iyiye gitsin. Bunun için de kendine dönmesi, özentiden kurtulması, kendinden istifadeye çalışmasıyla mümkündür.

— Hem sinema, hem tiyatro oyuncusu olduğunuza göre, sizce Türk Tiyatrosu mu daha ileridir, yoksa Türk Sineması mı ?

— Türk Tiyatrosu sinemaya nisbetle elbette daha ileridedir. — Bizden en çok beğendiğiniz Tiyatro sanatçıları hangileridir ? (Kadın ve erkek).

— Kadın sanatçılardan Yıldız Kenter, erkeklerden Yıldırım Önal'ı çok takdir ederim. Müşfik Kenter de beğendiğim sanatçılardan birisidir.

— Sinema ve Tiyatro'nun dışında sizi etkileyen bir başka sanat dalı var mı ?

— Evet.. Resme karşı ilğim bunlardan sonra gelir. Şayet tiyatro sanatçısı olmasaydım,

iyi bir ressam olmak isterdim. Antika merakım beni boş zamanlarımda en çok oyalayan ve dinlendiren bir iştir.

— Münir Bey, konuşmalarınızdan anladığımıza göre tiyatroyu herşeyden çok seviyorsunuz; söyle - böyle 27 yıldır sahnedesiniz. Acaba bu yıllar içinde sahnede hiç zor durumda kaldınız mı ? Münir Özkul, bu soruya gülümseyerek şu cevabı verdi :

— Sahneye çıkmak esasen zor bir durumdur. Her ne kadar rahat görüldüğüm söylenirse de ben kendimi her zaman rahatsız hissederim.

— Peki, mademki tiyatrodaki her sahneye çıkışta böylesine bir heyecan çekiyor ve kendinizi rahat hissetmiyorsunuz, dünyaya tekrar gelmek mümkün olsaydı, meslek olarak neyi seçeriniz ?

— Tereddütsüz yine oyunculuğu; zorluklarıyla, iyi ve kötü

tarafıyla yine de sahneyi seçerdim.

— Ve Münir Özkul'a son sorumuzu soruyoruz ?

— İyi bir Tiyatro Sanatçısının vasıfları neler olmalıdır ?

— Tiyatro sanatçısının ve bütün sanatçıların en önemli vasfı, "Çalışmak" olmalıdır. Yılmadan, usanmadan çalışmak.. Çalışmak. Ve gülererek ekliyor: (Benim en az yaptığım şey).

Kendilerine ve sevimli hanımını (kendisi gibi bir tiyatro sanatçısıdır) Suna Selen Özkul'a veda ederken söylemek istediğiniz birşey var mı ? diye soruyoruz. "Güney okuyucularına selâm ve sevgiler" diyorlar.

(*) Özcan Kandemir arkadaşımız bu konuşmayı yaptığında, Münir Özkul'un İhan İskender ödülünü aldığı belli değildi. Bu vesile ile ünlü sanatçımızı kutlar, daha büyük başarılar dileriz.

Unutulan Sanatçı

Geçen gün kitaplığımızdaki eski "Yücel" dergisinin koleksiyonlarını karıştırırken usta karikatürcümüz rahmetli Cemal Nadir Güler'in sanat karikatürleriyle karşılaştım. "Yücel" in hemen her sayısında bir karikatürü vardı. Ne güzel, ne içten şeylerdi onlar. Aradan yıllar geçtiği halde tazeliğinden bir şey kaybetmemişlerdi. Birden rahmetli gözlerimin önüne geldi. Ben o zamanlar 24 - 25 yaşlarında bir delikanlıydım. Yazı işleri müdürlüğünü yaptığım Doğan Kardeş dergisinde tanıdım onu. Çok candan, sessiz bir adamdı. İşine son derece bağlı, saat gibi dakikti.

İnsanoğlu neden böyle bilmem. Büyüklüklerimizi ölümünden bir süre sonra unutuveriyoruz. Oysa onları kaybettığımız zaman, arkasından övücü yazılar yazmış, gösterişli cenaze tö-

renleri yapıp milletçe göz yaş dökmüştük.

Bundan 22 yıl önce, 27 Şubat 1947 de aramızdan ayrılan Cemal Nadir Güler için de milletçe ağladık. Arkasından "O dünya ölçüsünde bir sanatçıydı. Yeri kolay kolay doldurulamaz" dedik. Yapıtlarını bir müzede toplamayı kararlaştırdık (Cemal Nadir'i Sevenler Derneği) diye bir de dernek kurduk. Sonra... Hiç. Birkaç yıl sonra bunların hepsini bıraktık, unutup gittik onu. Yıldönümlerinde bile rahmetliyi anmıyoruz artık.

Evet, genç denecek yaşta kaybettığımız Cemal Nadir, gerçekten dünya ölçüsünde bir sanatçıydı. Popülerdi. Parlak zekâsı, zarif nükteleri ve kuvvetli çizgisiyle herkese hitap etmesini bilmişti. Onun karikatürleri sa-

dece bizi güldürmekle kalmaz, acı acı düşündürürdü. Toplumun içyüzünü, davalarını önümüze sererdi.

Bence karikatür sanatının halk arasında yayılıp sevilmesinde Cemal Nadir'in payı büyüktür. Onun yarattığı Amcabeyler, Salamonlar, Dal-kavuklar, Yeni zenginler, Dede ile Torunlar toplumun içinden çıkmış canlı tiplerdi. Bunları o zamanlar herkes sevip benimsemişti.

Cemal Nadir Güler, halkı anlamış, çok yönlü bir sanatçıydı. Bıraktığı boşluk hâlâ duruyor. Bir yazarımız "Atatürkten sonra en büyük kayıplarımızdan biri Cemal Nadir'dir" demişti. Bu söz öyle pek yabana atılır cinsten olmasa gerek.

Ruhu şadolsun.

Şükrü Enis REGÜ

Soru : — Tanımak fırsatını bulduğum resimlerinizden çıkardığım sonuç şöyledir :

- Ya iç duyguların dışa dönüşünden, ya da doğa etkisinden, iç yapımızda yarattığı tesirlerden faydalanmışsınız. Çalışmalarınızda toplumsal ilişki ve etkilere, halk motif ve yaratmalarına dayanır izlere rastlanmıyor. Bunu: sanatın salt bir tesir olduğu görüşüne bağlı olmanızdan mı, yoksa; sanatta çok tür belirtme yollarından birini seçmiş olmanızdan mı yapıyorsunuz?
- Resimlerinizdeki figürler çoğun çok saklı, bunalımlı ve halk tipi kişiler oluyor. Bu tipleri içiniz mi yarattı, yoksa; yaşayan kişiler arasından mı seçtiniz? Bir halk çocuğu olmanızın bunda etkisi olmuş mudur ?
- Tablolarınız ilk bakışta, hem perspektif, hem de satih resmi tesiri yaratıyor. Bunu başarmanız nasıl oldu ?
- Tüm resimlerinizde çöl kırmızısı diyebileceğimiz bir kırmızıya yer vermişsiniz. İyi de duruyor o kırmızıya orada. Oysa ki öbür ana renklere o tür, pek yer vermiyorsunuz. Belki de resimlerinizdeki soğuk ve sıcak etkiler en belirgin olarak bu tür bir çalışma yaratmış oluyor. Bu; resimde bir özel kişilik bence. Bu özelliği ortaya koymanız nasıl bir çalışma ve görünüşün sonucu olarak olmuştur ?
- Çizgi ve renk sizde hep en önde gelmiş kanımca. Bu; anlamı ikinci derecede görmenizden mi, yoksa; anlamı daha kapalı verme düşüncenizden mi ileri gelmiştir ?

HASAN KAVRUK ile Bir Konuşma

★

Konuşan : Hazım ZEYREK

Cevap —

a -) Kısa bir seyahat süresince yapmış olduğum küçük eskiz kompozisyonlarımda toplumsal ilişki ve etkilere rastlanmadığı doğru olabilir. Fakat tüm resimlerimi görmeden bu kanaate varmanın doğru olmayacağına hatırlatmak istiyorum. Resimlerimde halk motiflerine ve onlardan izlere, gerek renk ve gerekse müccerret biçimler olarak sık sık rastlanır. Bu akımı, yıllardan beri ruhumla sanatım arasında kurduğum bir bağ ile mezcetmeye çalışmaktayım. 20 yıla yakın bir zamandan beri halk sanatının özellikleri ile uğraşma uğraşma Türk resminde bir gerçeğe varma çabası içinde kıvrılmaktayım. Ancak, küçük küçük büyüklü, eski ve yeni bütün çalışmalarımı incelemek suretiyle bu yoldaki keşif çalışma da anlaşılacaktır.

Kanaatimce, gerçek sanat eseri hiç bir zaman salt bir tesir olarak ortaya konamaz. Kansa bile, klasikleşecek derecede bir sanat eseri olamaz.

b -) Resimlerimdeki figürlerin çoğun çok saklı, bunalımlı ve halk tipi kişiler olduğunu söylemekle (a-) maddesindeki düşünce ve görüşünüzü naksettiğiniz anlaşılıyor. Mamafih, resimlerimdeki bir gerçeğin kavrandığı beni sevindirdi. Evet, bende figürler çok saklı ve halk tipi olmakla beraber ekspresyonizm'in memleketimizin bün-

yesine göre tezahürünü birçok resimlerimde hissettirme çabasındayım. Her sanatçı, eğer gerçek bir sanat eseri ortaya koyacaksa, elbetteki yaşayan sanatçıları olduğu gibi kopya etmeyecek, onları iç âleminde yaşadığı ve tasavvur ettiği tiplerle de mezcedecektir. (BOSCH'un resimleri bu düşüncemiz için en güzel örneği teşkil eder.)

Fransa tahsilimden dönüşümden bu yana (1950 yılı başından beri) yaptığım bütün resimlerimde, Anadolu'yu, Anadolu'nun özelliklerini ve bir halk çocuğu olmanın etkisini daima yaşatmağa çalışmak en büyük idealim olmuştur. Bu tezahürler bazen renklerle, bazen biçimlerle, bazen de figürlerle görülmekle beraber, asıl olan, bir tablonun bütün etkisidir. Son yıllarda (Yaşadığım Anadolu) ismi altında ele aldığım seri kompozisyonlarda teorileri izlemekle beraber, batının etkilerinin dışında bir çaba ile gerçek Türk resmini minyatürlerimizle ve hâd sanatımızla kaynaştırarak belirli bir noktaya götürmeye çalışıyorum.

c -) Tablolarımın ilk bakışta hem perspektif, hem de satih resmi tesiri yarattığına dair görüş ve teşhisinizin izahına Türk resminin eski geleneklerine bağlıyorum. Benim resimlerimde nakışlar, bunları kuran motifler ve kullandığım bütün renkler, suretin din yasağı ile men edilmesi sebebiyle, bu ihtiyacın ortaya koyduğu, halk sanatının suretsiz ve primitif şaheserlerine karşı olan aşkımin ve bağımın iç duygularıyla mezc edilmiş tezahürleridir. Resimlerimde pespektifli çoğu zaman renklerle kurma çabası vardır. Bu bizim eski minyatürlerimizde daha bariz olarak görülür. Günümüzün resminde asıl pespektifli kuran da desenden daha öncelikle renk ve kompozisyonu örmedeki kişiliktir.

d -) Çöl kırmızısı dediğiniz renk tüm resimlerimde değil, sadece sizin görebildiğiniz birkaç eskiz kompozisyonda size hitabetmiştir. Aslında da çöl kırmızısı başka şeydir. Bendeki ise Türk kırmızısıdır.

Bir tabloda rengi örmedeki teoriler çok önemlidir. Bir esas rengin yanında diğer tali renkler soğuk ve sıcak anlayışına göre iyi ayarlanırsa aslında, sadece o kırmızının iyi durduğu zannedilen bir tabloda, o kırmızıyı iyi durdurtan diğer renklerin sağlam bir renk bilgisi ile örülmüş olmasından ileri gelmektedir. Kırmızı, bir tabloda ana renk olunca diğerleri ana renk olmaz artık. Onlar sadece tali renklendir.

Sonu 15. sayfada

KULAKLARIN ÇINLASIN İŞLEMECİ İSMAİL !

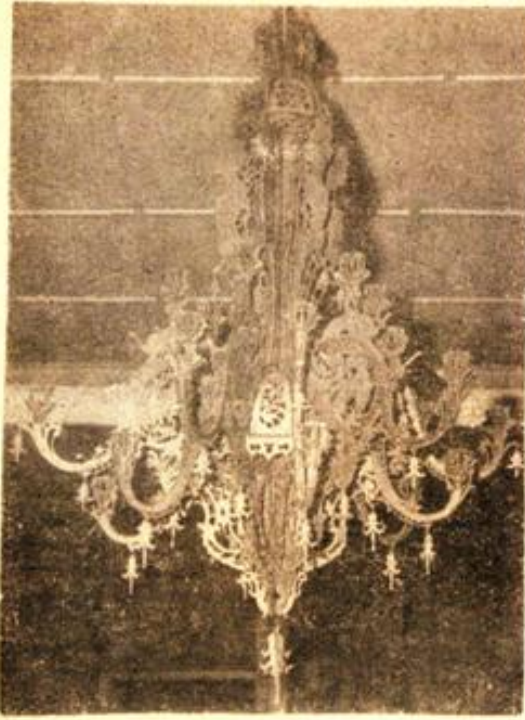
"Dehşetli severim ben Karımı",
O bunun farkında mıdır bilmem,
İşi - gücü çoktur.
Bir makineden öbür makineye
Mekik dokur,
"Çukurova" ya iş yetiştirir,
Paket üstüne paket.
Varsa kızımız Nidâ, yoksa oğlumuz Ahmet.

Ha gayret, Karıcığım, ha gayret!
Şair geçinen kocan İdris Ahmet
Otuz küsur yıldır bir bankada memurdur,
Kısmetmiş açılır elbet.
Çalış, çabala herşeyi Allaktan bil..
Kulakların çınlasın işlemeci İsmail!..

İdris Ahmet PURA

Bir Türkü Vardı...

Fikret AKARCALI

AVİZE (Tahta oyma) A. Özbilen.

BİR SERGİ Kİ...

Ali DEMİR

Beyoğlu'ndaki İstiklâl Caddesine çıkanların beyinleri, şayet bir dalgınlık eseri ya da sağanak yağmurdan kaçmak ve belki de sinemalara, tiyatrolara vakit kazanabilme nedeniyle Şehir Galerisine sığınmayı düşündülerse, 1969 yılının ocak ayı ilk yarısındaki bir sergiyi, (E) salonunda görmüşlerdir..

Delik deşiklikten kurtulamayan bu salonun duvarlarını, "Güney Dergisi Sanatçıları Topuluğu", G. Seurat'ın Pointillisme'ini uygularcasına, irili ufaklı noktalamalarla kaplarken, bir bakıma da İstanbul Belediyesi'nin ayıplarını örtmede çaba harcamış gibiydiler..

Bu sergide topluluğun bütünü önemli. Özbilen, dergisinin 15 sanatçısını bir araya getirmiş ya, en önemlisi bu işte. Öyle ki, salonun üç büyüklüğünde bir yer olsaydı, daha mı rahat izlenebilirdi, diye düşünesi geliyordu insanın; hemen ardından da "bu haliyle serginin daha sıcak bir düzeyde olduğu" kanısı uyanıyordu. Belki, çok iyi plânlanmış müze ve sergicilik anlayışı dışında, yapıtların geliştiği güzel serpiştirilmiş kamısı; yapmacıksız - doğal bir kır görünümlüne bürünmüş hali, sergiye bu sıcaklığı vermişti...

Sanatçılardan GÜNEY'in sahip ve yöneticisi Atif Özbilen, sultan rahatlığı ve sabrı ile, ağaç oyma yapıtlarını serpmiş. Tavanda bir avize asılı, kaç

parçadan oluşturduğunu kendisi bile hatırlamıyor. Alâmet bir şey... Adülhamit gibi, zamanı ve yeteneği bol sultan sanatı bu! İş gücü var, yazı yazacak, tüm yükü omuzlarında dergisini yönetecek, sonra da tahtaları bu hale getirecek... Bu işe aklımız ermedi bir türlü..

Gerek toplu, gerek kişisel sergileriyle gücünü çok yakından tanıdığımız usta ressam Hasan Kavruk, siyah beyaz ve soyut düzen tabloları ile salonun bir başka dünyası...

Metin Eloğlu, Ümit Yaşar, Ayhan Hünelp resimleriyle birlikte şiirlerini vermişler. Ayrıca Ayhan Hünelp'in bazı şiirleri, Handan Karaca'nın yapıtı kaşıklar üzerinde, Pollock'u hatırlatmasına rağmen Metin Eloğlu, çok rahat ve doyurucu bir renk zenginliğinde...

Muzaffer Batu ve Güngör Danışman Arıbal, Türk süsleme sanatı üzerinde güzel örnekler vermişler. Ressam Kemalettin'in iki karikatürü var. Nevres Hızal'ın özel kartona iğne ile kazıyarak oluşturduğu gravürleri ilgi uyandırdı.

Rauf Aybey, Demir Özgen, Özcan Kandemir, İtir Gürdemir-el, M. B. Yapılcan Esat Polat ve Piyale Gönültaş'ın şiirleri değişik düzende; kimi camlı çerçeveli, kimi bakır tabaklarda, kimi ağaçlar üzerinde sergilenmişti.

Alışılmışın dışındaki bu

Bir türkü vardı çok yıllar önce. Anadoluyu tamamen sarımtı. Pancar çeken köylü, kütü taşıyan arabacı, liseli öğrenci, hemen herkes bu türküyle efkârlardı, nedense. Yanık bir havası vardı. Şimdi, çok seyrek radyolarımızda çalınır: **Kevenğin Yollarında**. Bu türkü, bir olayın melodiyi malolusudur. İzin verirsiniz bu türküyü meydana getiren olayı anlatayım :

Elâzığ'ın köylerinden birinin adı Kevenk'tir. Bu köyde yıllarca önce çocukluk çağından henüz genç kızlık dünyasına gözlerini açmış güzel bir kız yaşıyordu, ninesiyle. Hayatta ninesinden başka kimsesi yoktu bu kızın. Anne ve babası, Emine çok küçükken göçmüştü bu dünyadan.

Güneşli bir ilkbahar sabahı, köyün çeşmesinden her zaman ki gibi su almaya gitmişti. Tesliyi, akan suyun altına koymuş, dolmasını beklerken, karşıdan siyah saçlı, kırmızı yanaklı, ince bıyıklı, uzun boylu bir gencin geçmekte olduğunu gördü. Kahverengi gözlerini kendinden ayıramadığını sezdi. Tuhaf şey. Emine, ne olduğunu anlayamadan tarif edemeyeceği hislerin sahibi oluverdi. Bu arada tesliyi doldurmuştu. Eve döndü. İçinde bir arzu vardı. Tekrar çeşmeye dönerse görebilecek miydi onu ? Köyün ileri gelen bir ailesinin tek evladı olduğunu biliyordu Ahmedin. Şimdiye kadar, onu çok kerreler görmüştü. O zamanlarda böyle duyguları yoktu.

Aynı gün ikinci vakti Ahmet evlerinin önünden geçti. Uzakta da olsa baktılar.

Uzatmayalım, muhterem okuyucular, bu iki genç Eminegilin metrük samanlığında bu-

sergileme, tek kelime ile, "iyi" idi. Belki salona girenler önce garipsiyordu, bu tıkıp doldurmayı Kapalıçarşı dükkânlarına benzetiyorlardı; ama, hemen ardından bu duyguyu terkettikleri, serginin amsoferine kapılınca salonda çakılıp kalmalarından belli oluyordu.

Sergiyi izleyenler, öyle sayıyorum ki, Atif Özbilen ve Güney Dergisi Sanatçıları'nı içten duygularla alkışlamışlardır.

Tebrikler ve bu tür çabaların sürdürülmesi dileğiyle..

luşmağa başladılar. Her gece el ayak çekilince, gece yarısı Ahmet, yatak odasından sarktığı bir kendirle aşağı iniyor, sesizce samanlığa, kendini endişe ile bekleyen Eminenin yanına gidiyordu.

Bir hayli günler böyle geçti. Bir gece yarısı, Ahmedin annesi hastalandı. Babası, Ahmedin yattığı odada bulunan ilâcı almak için kapıyı açtığı vakit, yatağında oğlunu göremeyince telaşlandı. Açık pencereyi ve kendiri farkedince, durumunda olağan üstü bir hâlin varlığını sezdi.

Karısı, aldığı ilâcın etkisiyle uykuya daldı.

Ahmedin dönüşünü bekleyen babası Ahmedin kendire tutunarak odasına çıktığını hissedince rahatladı. Uyumak istedi uyuyamadı. Geceleri hiç uyuyamayan baba, Ahmed'i gizlice takip ederek, her şeyi öğrendi. Meseleyi karısına açtı.

O gün, Kevenk köyünde uzaktan duyulan davul, zurna seslerini merak edipte yola çıkan üç beş kişi, bir düğün olayının yavaş yavaş köye geldiğini gördüler. Bu küçük kalabalığın arasında Emine de vardı. Önde gelin ile güveyin bindikleri iki atı çeyiz yüklü öküz arabaları takip ediyordu. Kafle biraz daha yaklaşınca, Emine, at üstündeki gencin Ahmet olduğunu gördü. Hızla ona doğru koşmağa başladı.

Çıldıran Emineyi, üç saat sonra iki Jandarma eri Elâzığ tımarhanesine teslim etmek için sürüklüyordu. Deli Emineyi, Jandarmalar güçlükle götürürken, o, aşağıdaki türküyü söylüyor ve ağlıyordu. Kevenk Elâzığa bağlayan tozlu yolda :

**Kevenğin yazıları
Otluyor kuzuları
Ben Ahmed'i sevmezdim
Alınımın yazıları**

**Kevenğin yollarında
Çimeydim gollerinde
İlk düğme olaydım
O yarin kollarında**

**Kevenk yolu bu mudur ?
Desti dolu su mudur ?
Gettinki tez gesin
Tez geldiğin bu mudur ?**

**Ahmet attan insene
Halı terkin alsana
Bu kız sana küsmüş
Git gönlün alsana
Heyy anam heceyyy**

MEXICO "Meksika" SANATI

Makbule NECDET

Tezatlal şehri olan Mexico, denizden 3,356 m. yüksekliktedir. Doğal güzellikleriyle ün salmıştır.

1968 Olimpiyatlarının bu şehirde yapılması onu birinci plâna çıkarmış ve Dünyanın gözü bu ülkeye çevrilmiştir.

Meksika'nın yeri :

Orta Amerika'nın en büyük devletidir. 1.9 milyon km'. Yüksek bir yayladır. Doğu ve batısı dağlarla çevrilidir.

Meksika, sıcak iklim kuşağındadır. Yükseklik sebebiyle yazlar serin, kışlar soğuk geçer. Orta ve batısında stepler, doğusunda tropikal ormanlar vardır. Tropikal ürünlerden muz, ananas, kakao, şeker kamışı, pirinç, ve pamuk yetişir.

Baş şehri Mexico'dur. Meksika'da en eski medeniyetin izlerine tesadüf edilir. M. Ö. 15.000 yılından, İspanyolların Astek İmparatorluğunu yıkışına kadar, Meksika sanatının çeşitli mazisi vardır.

Olmeç, Şişmek, Toltek, Maya, Zapotek, Mistek, Astek devletleri, her biri parlak medeniyetler yaratmışlardır.

Merkezleri : Kopolko, Culcukilko, Teohihuakan, Tula, Monte - Alban, Şişen İtsa, Uksmal'dır. Burada bulunan yapıtlar eski Meksika sanatını göstermesi bakımından önemlidir.

İlham ilâhlarıdır, Kapris ve meziyet ilâhları temsil edilmiştir.

Olmeç'lerin Jağarı temsil eden ilâhları, Teohihuakan'ların tüylü yılanı temsil eden heykeli, Monte - Alban'daki piramitler hep çeşitli ilâhların korkusu altında yapılmıştır.

Eski Meksika sanatı, çeşitli ırkların sanatıdır.

Astek'lerin en güzel ve tanınmış anıtlarından biri.

Klasik sanatın temeli M. Ö. 3 üncü yüzyılda Olmeç medeniyetinde görülmektedir. Teohihuakan medeniyeti ise tamamen barışçı ve şehirci bir medeniyetti. Bütün eserler bu şehirde toplanmıştı. 3300 m'. üzerine kurulmuş, 175 büyük salonlu saray en büyük mimari yapıtı.

Amerika'nın keşfinden 1000 yıl önce en parlak medeniyet Amerika'da görülür. O devirde Avrupa bir zulmet içinde idi.

Maya devrinde Meksika medeniyeti ise, fikren de gelişmişti. Sanatta incelik, ilimde ilerleme, yazılı anıtlar bu devirde görülmektedir. Astronomide ileri derecede idiler.

Tula şehrinde ise en meşhur sanat eseri Tüylü Yılan'dı. Tüylü Yılan, yer ve gökyüzünü sembolize eder. Yılan süründüğü yer; tüy ise kuşa aittir, bu da gökyüzü'dür. Hem kiral, hem de ilâhtır.

Avrupalılar bir takvime sahip olmadıkları devirde Toltekler, bu günkü takvime benzeyen bir takvimi geliştirdiler.

Meksika, M. S. 1000 inci yıldan itibaren geriledi. Sebep, dahili karışıklıklar oldu. İtsa'lar, Maya'ları hükümleri altına aldılar...

Meksika sanatının son dirilişi Astekler zamanındadır. M. S. 15 inci yüzyıl. Bunların medeniyetini gösteren bir şehir göl içinde kurulmuştu. Arkeoloğlar bu şehre "Yeni Dünyanın Venediği" demişlerdir. "Tenoçtilan" adındaki bu şehir, bu günkü Mexico şehrinin yerinde idi. Ne yazık ki, bu şehir, İspanyolların zalim fatihleri "Konkistator" bu şehri yerle bir etmişlerdi. Ve sonra ünlü İspanyol fatihi "Kortes" burayı yeniden inşa edip Mexico ismini koyuyor.

Meksika'ya gelen İspanyollar, 25 milyon nüfuslu yerlilerle karşılaştılar. Bu insanlar "84" ayrı dille konuşuyorlardı. Bu gün bu 25 milyon insandan ancak 3 milyon kalmıştır.

Bu insanlar Meksika'ya nereden gelmişlerdir ? Yapılan araştırmalar, bu insanların Asya'da yaşayan Moğollar'dan olduklarını ortaya koydu. İlk zamanlar Amerika ile Asya'yı ayıran "Bering Boğazı" buzlarla kaplı idi ve iki kıta birleşik durumda bulunuyordu. İşte Asya'da yaşayan Moğollar bu buzlardan geçerek Amerika'ya yayıldılar, aşağıya doğru inerek Orta Amerika'ya yerleştiler.

Maya Sanatı — Klasik Çağ. M. S. 5 - 6 yüzyıl.
(Kraliçe Yesilla'nın sarayı.)

KIŞ DÜŞÜNCESİ

Zamanın peşini bıraktım
Saatim de yok artık
Gök kararınca
Gece olduğunu anlıyorum ancak
Ve bir de ateşi kalmayınca sobanın
Yorganın altına sokuyorum
Ağrılaşan başımı sessizce
Yaşam güçlü çıktıkça ölümden
Aynı günleri yaşıyorum çaresiz
Düşündüklerim hep aynı şeyler

Ali ÖZCAN

★

ÖMÜR SALATASI

Yalnız gecelerin bitiminde
Sabah olur, gün açılır;
Çilelerin dökülüşüne yataakta
Sabahları yenileri katılır...
Eş olur diğerleri
Elem duyup,
Dolup boşalmak çaresizliğine...
Mutlu yaşamakmış (!)
Kiminle?..
Duymak, söylemek boş şey,
Boşlarla dolup boşalmak
Daha bomboş...
"Yaşıyorum" demek duygudan uzak,
Daha ayrı şey;
Ölümü istemek kadar bunamak...
Tek çıkar yol biliyorum :
Ömür salatasına biraz tebessüm
Biraz da göz yaşları akıtmak.

Mehmet Bircan YAPILCAN

Hazırlayan : Agâh ÖNEN

- "Yalnız mitingler ve gösteriler, büyük gayeleri hiç bir vakit kurtaramaz."
- "Önder olacakların, her ne olursa olsun, gayeden dönmemesi, memlekette barınabilecekleri son noktada, son nefeslerini verinceye dek, gaye uğrunda fedakârlığa devam edeceklerine işin başında karar vermeleri gerekir. Yüreklerinde bu gücü duymayanların girişime geçmemeleri elbette daha iyidir. Çünkü bu takdirde, hem kendilerini, hem de ulusu aldatmış olurlar."

Mustafa Kemal Atatürk

- "Siyasette de, ahlakta olduğu gibi iyilik etmek kötülük etmektir : yararlı olmayan her yurttaş zararlı bir kişi sayılır."
- "İnsan ne denli az bilirse o denli çok bildiğini sanır."
- "Yanlış, sonsuz biçimlere girebilir; doğru ise yalnız bir türlü olur."

Jean Jacque Rousseau

- "... Bana en çok iltifat gösterenler, beni en az anlamış olanlardır."
- "Başkasının mutluluğuna gıpta etmek deliliktir, çünkü bu mutluluğu tadamayız."
- "Kendinden kurtulabilmek hiç bir şey değil; güç olanı, özgür olduğunu bilmektir."

André Gide

- "İnsanın karşısına çıkan engeller ne denli güçlü olursa o denli çok şeref kazanılır. Güçlükler, başarının değerini artıran süslerdir."
- "İnsan güzellikten başka çeyiz aramazsa düğünün arkasından pişmanlık gelir. En güzel kadın bile sefadan sonra kamksamayı pek önleyemez."
- "... Bir işi az sözle anlatmak güzel bir meziyettir, doğrusu. Onun için çok söz söyleyenler kendilerini dinleteceklerine, o kadar usanç verirler ki, bu yüzden çok kez kendilerini kimse dinlemez."
- "Yirmi yaş, fazilet taslamanın çağı değildir."
- "Yanık gönüller sevdiklerinde hiç bir kusur görmezler. Onların herşeyini iyi hoş görürler, kusurlarını mükemmellik sayarlar, bunlara sevdiklerinden adlar takmak yolunu bulurlar."
- "... Bir insan boynuz takmayacağına yemin etmeye kalkışırsa yarı yarıya takmış demektir."
- "En mükemmel mutluluğu yüzlerce kez tatsak bile, onu bir başkasına söylemedikçe içimiz rahat etmez."

Molière

- "Eleştirmen okumasını bilen ve okumasını öğreten bir kimsedir."

Saint Beuve

Agop'un söylediklerini düşünüyordum, fakat bir şeye karar veremiyordum. Bu sırada kampana çaldı ve Agop "Haydi gidelim." diye seslendi. Heyecan ve korkuyu bırakarak çantamı kaptığım gibi, hareket halindeki posta katarına atladım.

Hareketimizden bir saat sonra Adana garındaydık. Saat, gecenin yirmi biri. Benden başka inen yoktu. Etrafımı hemen Fransız elbiseli askerler sardı. Türkü Türko diyorlardı ama Ermenice konuştuklarını işitince bunların, Fransız ordusuna kaydolmuş Ermeni gönüllüleri olduğunu hemen anladım. Derken Agop göründü. Onlara Ermenice bir şeyler söyleyince etrafımızdan dağılıverdiler.

Agop, istasyondaki resmî vazifesini bitirerek yanıma geldi ve "Haydi gidelim artık" dedi. Gardan aşağıya indik. İstasyon meydanlığına bakan dış kapıda iki süngülü Fransız askeri nöbet bekliyordu. Agop, onlara da Ermenice bir şeyler söyledikten sonra dışarıya çıkabildik. Geceleri binek arabaları çalışmadığı için, meydana bulduğumuz iki tekerlekli bir yük arabasına atlayarak yola koyulduk. Agop'un ihtarıyla başımdaki kalpağı, üzerimdeki ceketi çıkararak çantamın üzerine bıraktım.

Şehre doğru gidiyorduk. İçimde gerçekten, ellerim kollarıma bağlı, ölüme götürülüyormuşum gibi bir his, bir endişe, bir korku vardı. İstasyondan henüz yüz metre açıldığımızda arabamız durduruldu. Beş kişiydiler. Ellerinde süngü takılı mavzerler; göğüslerinde, omuzlarında çaprazlama geçirilmiş çift fişeklikler vardı. Bana soru sorulmasına fırsat vermiyen Agop, onlarla Ermenice konuşarak ikna etmeye çalıştı. İçlerinden birinin itirazda bulunduğu, konuşma tarzının şiddetinden anlaşılması üzerine Agop, cebinden, fotoğrafı ve Ermenice yazılı olduğu el fenerinin ışığında okunan vesikasını gösterince durum değişti ve Agop'un karşısında selâm durur gibi bir hal aldılar.

Bu eşkiya çevirmeleri üç dört yerde daha tekerrür ettikten sonra, şehrin başlangıç yeri Giritliler mahallesine kavuştuk. Agop'un "Kurtulduk, geçmiş olsun!" dediğini işitiyordum. İki İngiliz "Hindu" süvarisi, caddede devriye geziyordu. Caddeye çıkarak, çarşığı tabikiben Ulu Cami civarındaki de-

de yadigarı evimize sağ ve salim kavuşabildik. Gecenin oldukça geç saatiydi. İçeriden sorulan çeşitli soruları cevaplandırdıktan sonra sokak kapısını açan annem, beni karşısında görünce gözyaşlarını tutamadı. Nasıl gelebildiğimizi kısaca anlattıktan sonra, evelden tanıdığı Agop'a teşekkür ve veda ederek annemle içeri girdik.

İrili ufaklı yedi sekiz kardeşim uykularından uyandı. Uzun yılların hasretile sabaha kadar konuştuk. Saldırıya uğrayan Adana'muz hakkında görüştük. Hepsini de, sağ salim istasyondan şehre gelebildiğime şaşp kaldılar.

"Daha dünkü gün" diyorlardı, "Vanlı Ahmet Efendinin evini Ermeniler basarak adamcağızı katlettiler. Birkaç gün önce bilmem hangi caminin imamını, cami medresesindeki odasında vahşiyane öldürdüler." Hele kasten trenlerin şehre varış saatlerini gecenin geç saatlerine aldıkları için, şehre gelirken öldürülen müslümanların sayısı belli değilken, benim çıka gelişim ev halkını gerçekten şaşırtmıştı.

Şehirde işgal kuvveti olarak; bir İngiliz generalinin emrindeki birlikler şehrin dış aşayışına ve General Dofyo kumandasındaki Fransız birlikleriyle Kolonel Bremon adındaki Türk düşmanı bir askeri vali şehri dahillen idare ediyorlardı.

Resmî dairelerde Türk memurlara Ermeniler de iştirak ettiriliyor ve bu gibi tayinler işgal valisi tarafından yapıyordu. Üç kişilik Bidayet "Asliye" mahkemesi heyetine bir Ermeni, beş kişilik İstinaf "Ağır Ceza" mahkemesine de iki Ermeni aza muhakkak getiriliyordu. Bunların tayinleri ise, işgal valisinin talebi üzerine İstanbul Hükümeti tarafından, Padişah'ın iradesi alınmak suretile derhal yapıyordu.

Polis ve Jandarmalar da bu suretle iki unsur arasında taksim edilmişti. İşgal kuvvetlerine sadakat göstermeyen memurlar derhal uzaklaştırılıyor ve işgal muntakası dışına atılıyorlardı.

Bu cümleden olarak, Celâl Bey isminde bir vali, işgal kumandanlarının emirlerine körü körüne itaat etmediği için, İstanbul Hükümetine iade edilmek suretile işgal hudutları dışına çıkarılıyordu.

İstanbul Hükümeti, aslında

Sonu 16. sayıfada

KOMŞU SERGİLER

İtir GÜRDEMİREL

Geçtiğimiz ocak ayının ilk yarısında, Beyoğlu Şehir Galerisinin E salonunda açtığımız sergiden söz etmek istemiyorum. Katılan 15 arkadaşımızdan biri olarak GÜNEY'in sergisini sizlere yansıtmak, aslında bize düşmez. Ben, bu dönemde aynı galeride açılan öteki sergilerden, iki haftalık komşularımızdan söz etmek istiyorum.

Rezan Şenocak ; az renkli, özellikle griler üzerine oluşturmuş yapıtlarını. Sanatçının imzası da olmasa tablolarında, bunlar ince ve hassas ruhlu bir hanımın fırçasından çıkmış kanısını veriyor. Rezan Şenocak'ın kendine özgü bir sanat anlayışı, bir çalışma tarzı var. Heride, kişiliğini daha çok ortaya koyacak sergilerine tanık olmak isteriz, bekliyeceğiz.

Asım Çelik ; emekli bir hâkim. Otuz yıldan fazla oluyor, resimle uğraşiyor. Daha çok tarihsel yapılar üzerindeki çalışmalarında başarılı. Natürmort ve peyzajlarda, kendisinden uzun uzun söz ettirecek bir nitelik verememekte.

Ali Haydar Pektaş için bazı gazeteler Asım Çelik'in öğrencisi demişlerdi. Sorduğumuzda "Hayır", dedi, "talebem değil, sadece teşvik ettim.." A. H. Pektaş, canlı ve parlak renkler kullanmış. Amatörce çalışmalarında canlılık, ışık ve gölge hakimiyeti var. Bazı bazı sanatçılarından yaptığı kopyaları da sergilemiş; sergilemeyi daha iyi olurdu, diyesi geliyor insanın.

Asım Çelik, hoşsohbet bir sanatçı. Her fırsatta dergimizin sair arkadaşlarına şiirler okuttu; bu şiirlere, eski şairlerden mısralarla kendi de katıldı ve bu 15 günü iyi bir komşulukla geçirdik, galerinin soğuk ve bakımsız salonlarında...

Figür (İsa) A. Kurtoglu.

Ayhan Kurtoglu ; figüratif ağaç işleri çalışmalarına iki yıl önce başlamış. Bitkilerin dallarından ve özellikle köklerinden faydalanarak oluşturduğu figürleri, genellikle günümüzün konularını kapsıyor. Leylek, Yaratılış, Uzakdoğu, Balerin, İsa ve Atlet figürleri büyük ilgi çeken yapıtları. Darüşşafaka Lisesindeki öğretmenliği ve idareciliği dışında bulabildiği boş zamanlarını, kendi dalında söz sahibi olacak derecede değerlendirebilen bu örnek sanatçıyı bütün kalbimizle kutlarız.

SENDEN BANA KALAN

Bitmeyen senfonilerde
Asılıp kalmış zaman
Bir sis bulutu yayılır
Gözlerimden avuçlarına
Notalar senden söz eder
Rüzgâr, yağmur ve martı
Uzak limanlara doğru
Rıhtımdan kalkan vapurun bacası
Her seste sen mi varsın
Seslere mi takılıp kalmış zaman
Yoksa, tüm sesler mi
Senden bana kalan...

Rezan ŞENOCAK

TÜRK EDEBİYATINDA

Ölümsüz Mısralar

Hazırlayan : E. ÜGER

Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan muradım şem'i yanmaz mı
Fuzuli

★

Gittin ammâ ki kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile
Neşati

★

Aşkın âşıklar öldürür
Aşk denizine daldırır
Yunus Emre

★

Bir elinde bâde bir elinde meze
Yar bâde doldurur elleri sarhoş
Karacaoğlan

★

Akşam yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam!
Ahmet Haşim

★

Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun.
Faruk Nafiz Çamlıbel

★

Dönün kızlar dönün, kıvrılsın beller,
Uzun, siyah saçlar tel tel çözülsün.
Ahmet Kutsi Tecer

★

Yıkamasınlar vücudumu, yıkamasınlar
Çılğınca seviyorum, sıcaklığımı...
Fazıl Hüsnü Dağlarca

★

Dünya döndükçe
Ümit fakirin ekmeği
Ye Mehmet ye
Ye Mehmet ye!
Orhon M. Arıburcu

★

Biten şarkı gibi uzaklaşın kapımdan
Oktay Rifat

Ak akçe
AKBANK'ta artar

Eloğlu

6. sayfadan

dedi ağlamaklı.

— Şubatın sekiz ya da onu olacak.

— Şimdi hangi aydayız?

— Ağustos.

— İşte o zamandan beri bu kuskacın içindeyim. Gösterdiğin aşırı hoşgörü beni bu duruma getirdi. Sıksaydın eğer başlangıçta, olmayacaktı bütün bunlar.

— Canım ne oldu, anlatsana bir.

— Hani, bir akşam beni biriyle gördüğün ya fuarda ?

— Evet.

Sözünü ettiği bir İzmir akşamını hatırladı. Kız kardeşini gezdireceğini ileri sürerek, o akşam, onunla çıkmayacağını söylemişti bir gün önceden. O da, uzun bir süreden beri gezmek fırsatını bulamadığı arkadaşları Arslanla fuara gitti aynı akşam.

— Seninkine bak, demişti Arslan, تنها bir yola saptıkları bir sırada, az ilerideki bankta oturan çifti gösterip, Biriyle oturuyor.

Olduğu yere çakılıp kalmıştı.

— Hayır, demişti peşinden Arslan, geriye dönmek istediği bir sırada. Yürü, Görsün daha iyi. Atlattığını zannetmesin hiç olmazsa.

Paltosunun yakasını kaldırıp önlerinden geçmişlerdi ama, zor tutmuştu kendini düşmemek için. Peşinden de eve dönüp hemen uyumuştular.

Aralarında her şeyin bittiğine inandığı ertesi günün akşamı çağırılmıştı onu. Gitmeden yapamamıştı yine. Hiç bir şey olmamış gibi davranmasına karşın :

— Ne o, demişti, gittikleri gazinoda. Pişkinliğe vuruyorsun bakıyorum işi.

— Henüz sözlüm dahi durumunda olmayan birine bu konuda bir şey sormaya hakkım yok. Hem, bu, şimdilik en doğal hakkın. Ne diyebilirim ki bu konuda. Sonra, bir yakının olmadığını da nereden bileyim.

— Hayır, demişti. Yakınım değil. Tanıyıorduk sadece. Yalnız, seninle tanışmadan çok önce ilişimi kesmişim ondan. Ne var ki, bırakmıyordu birtürlü peşimi. Hemen her gün telefonla onunla çıkmamı istiyordu. Son sözümü söylemek üzere çıktım onunla dün akşam. Ve de söyledim. Senin de o sırada ordan geçişin çok işime yaradı. İsteseydim olmazdı belki. Arkadaşının bize sert bir şekilde bakması tuz biber ekti üstüne. Rahatım bundan böyle. Sizi karşısında görür korkusuyla bir daha çıkma isteğinde bulunmayacak benden.

Bitmek üzere olan sigarasını atıp yenisini yaktı. Gözlerinin içine baktı daldığını belli etmemek için.

— İşte o, dedi Reyhan. Uzun bir süre seni benimle görmeyince, tekrar peşime düştü. Öyle ki, her gittiğim yerde, her döndüğüm sokakta karşımda buluyordum onu. Çıkmadım bir yere bu kez ondan kurtulmak için. Yine kurtulamadım. Hemen her gün telefonla aramaya başladı. Kurtulamayacağımı anlayınca, nişanlanma isteğini kabul ettim. Bir ay sonra da, buraya geldi görevi dolayısıyla. Gün gecmez bir mektubunu alır, iki günde bir telefonla yoklardı beni. Bu durum karşısında, içtenliğine inanıp bağlandım ona.

Parmağını yakmak üzere olan sigarasını attı. Bir kaşık dondurma aldı. Bir sigara daha yaktı peşinden.

— Yaz başlangıcında, diye ekledi peşinden. Yazdığı her mektupta izin alıp buraya gelmemi istiyordu ısrarla. Bir gün, izin alıp geldim. Bir otele indim gidecek bir yerim olmayınca. Eşyalarımı yerleştirdikten hemen sonra, geldiğimi bildirdim telefonla. Saat üçte gelip aldı beni. Hava kararıncaaya dek gezdik. Karnımın acıklığını söyleyeceğim bir sırada bir kaç basamakla inilen bodrum katındaki bir lokantaya götürdü beni. Bir şişe şarap getirtti yemekle. Bir bardak dolusu da bana verdi. İçmiyeceğimi ısrarla söyleyince, bira getirtti bu kez. Buna da diretince, bir bardak bira'yı kendimi zorlayarak içtim. Bitirmemle kendimden geçmem bir oldu. İçinde tek bir divandan başka eşya bulunmayan bir odada buldum kendimi, gözümü açtığımda. Çarpılmışa döndüm birden. Ağlamakta yarar bulmadım yalnız. İlk iş, onu nikâha zorlamak oldu. İzinsizliğini ileri sürerek ertesi güne erteleddi bu isteğimi. Ertesi gün de aynı şeyi tekrarlayınca, yakasına yapışıp hemen yapması gereği üzerinde durdum. Kurtuluş yolu olmayacağını anlayınca, huy-suzlaşta bukez. Ağzımdan, burnumdan kan gelinceye dek dövdü beni. Peşinden de kapıyı üstümden kitleyip gitti. Ev sahibine anlattım durumu pencereden. Yanlarındaki yedek anahtarla kapıyı açınca, soluğu polis karakolunda aldım. Ev sahibini tanık göstererek, polislin tuttuğu raporla birlikte mahkemeye baş vurdum. Hüküm giyeceği günü sabırsızlıkla bekliyorum şimdi.

— Nerde bu sözünü ettiğin ev ?

— Şişhanede.

— Tabii, hemen o gün tutulma oda.

— Evet. Telefon ettiğim andan, beni almaya geldiği ana dek tutulup hazırlanmış.

— Ve sen, kestiremedin bütün bunları ta başından beri.

— Gösterdiği aşırı ilgi engelledi hakında kötü düşünmemi.

— Hep öyle olur zaten. Yüz liralık bir alyans, peşinden bunlar. Sustu. Peki, diye ekledi peşinden. Neden gelmemi istedin ?

— Bütün bunları dinlemen için değil elbet.

— Anlattığın iyi oldu, dedi Mehmet, bir süre düşündükten sonra. Değerinden bir şey de yitirmiş değilsin. Yeter ki iste.

— Teşekkür ederim, dedi Reyhan.

Gözlerinin içi güldü birden. Dirseklerini masanın üstünden çekip arkasına yaslandı. İlk kez başını çevirip gazinoda bulunanları gözden geçirdi.

— Soğuk başka birşey ister misin dedi Mehmet.

— İstemem, dedi Reyhan. Gidelim. Nöbet alacağım saat birde. Dokuzda almaya gelirsin yarın.

Dokuza beş kala çalıştığı yere gitti ertesi gün. Danışmaya baş vurdu.

— Bugün pazar, dedi danışmadaki adam. Kimseyi bulamazsın nöbetçilerin dışında.

— Dün saat birde girdi nöbete o da, dedi Mehmet.

— Nöbetler öğleden öğleye düzenlenmez, dedi adam. Nöbet çizelgesini önüne çekip göz gezdirdi, Yok, dedi başını çizelgeden kaldırdı.

— Ama nasıl olur ? Nöbete gireceğini söyledi dün.

— Atlattı, dedi adam gülerek.

— Ama nasıl olur ?

Dışarı çıktı. Bağırarak küfretmek geçti içinden. Ne yapacağını bilmez bir halde yürüdü. Yorulunca, otobüse bindi. İndi Tak-sime gelince. Emirgân dolmuş durağına

YALNIZLIK

Bu kentte yalnızlık yedi kulaç uzanır
yüreğimeAlabildiğince çöreklenir mutsuzluk
Oylum - oylum sıralanır alımda yıllar
Acılar tam eliptik yörünge çizer
Bir gitarın tellerinde ağlarm
Aya çizgilerinde kapah yollar.Bitmez mi derim içimden
Belki bir sabah gözlerimi yeşile açar
Sararan dünyamı seyredirim
Uşur kırıltıları susayan ağaçların
Oltasında ağaçkakan
Ya da özsuyu varoluşun
Bütün yaşantılar yarım - yapıldık
Gözlerim kan - çanak
Ellerim bıçak
Ve doğa çırılçıplak.

N. Doğan DOĞANCIOĞLU

doğru ilerledi. Reyhan'la karşılaştı az ö-tede.

— Çok özür dilerim, dedi Reyhan.

Onu takip etmek istedi, bir el işaretile.

— Çok üzgünüm, dedi otobüse binince. Ev sahibine gitmek zorunda kaldım erken-den. Yarınki duruşmada bulunması için ricada buldum.

— Dünden söyleyebilirdin,. Alay konusu olmazdım hiç olsun danışmadaki adama, a-dımı nöbet listesinde görmeyince.

— Nöbette olmadığımı mı söyledi yok-sa ?

— Ne diyebilir başka !

— Uyduruyor. Arkadaşlarıma sor ister-sen.

— Gerekmez.

Aksaray'da inip Yenikapı'daki gazino-lardan birine gittiler.

— Merhaba, dedi Reyhan yan masada o-turan iki kadından birine, çaylarını yu-dumlarken.

— Merhaba, dedi kadın, yanlarına gelir-ken. Ne yaptın, diye ekledi peşinden.

— Bu gece ev sahiplerinde kaldım. Ya-rınki duruşmaya gelmesi için ricada bu-lundum.

Aynı masada oturan iki adamdan biri kalkıp masalarına yaklaştı. Kadını ko-lundan tutup sürükler gibi masasına gö-türüp oturttu.

— Gerçekten çok sabırlısın, dedi Rey-han adamın bu davranışı karşısında. Hiç bir şey söylemedin adama, diye ekledi pe-şinden.

— Ne diyebilirdim, dedi Mehmet. Karış-tı adamın. Seninle konuşurup konuşurma-makta serbesttir.

— Ben olsaydım, kapışardım adamları.

— Kapışmazdın, herkesi olduğu gibi ka-bul ettikten sonra.

İki yudumda çaylarını içip kalktılar.

— Kadının masaya gelişi iyi oldu, dedi. Mehmet içinden, gazinodan çıkarılarken. Bu gece nerde kaldığımı ve de, ne mal ol-duğunu öğrendim, diye ekledi peşinden. Bir tekme de benden hak ettin ama, var git kendinden bul yine.

Reyhani çalıştığı yere bıraktıktan sonra otelin yolunu tuttu.

Hasan Kavruk İle Bir Konuşma

9. sayfadan

Ve o kırmızıyı bize konuştururlar, Resimlerindeki özel kişilik tezahürü sadece kırmızı ile görülmez, Bazı resimlerde o kırmızı kadar önemli yeri bir mavî, bir sarı bir beyaz, bir siyah ve bir gri gibi çeşitli renkler de tutabiliyor. Bu özelliği ortaya koymak için devamlı ve bilerek çalışmanın rolü büyüktür. Aynı zamanda bütün çalışmalarımı fasilasız bir tabiat ve olay izleniminden sonra yapıyordum. Bu demektir ki, günün uyanık olduğum saatinde gözümle ve düşüncelerimle de olsa resim yapıyorum.

e -) Çizgi ve renk bende en önde gelmez ama, gelmiş gibi görünür. Ben anlamı ikinci derecede görmem, fakat anlamın takdiminde kolay ve aşikâre gitmek, tabiatı iç duygularımızdan uzaklaştıran, sanat eseri karşısında düşünme ve derine gitme gibi güzel bir haslettten insanları sıyrıp doğrudan doğruya natüre götüren bir fotoğraf objektifine yaklaşırmaz mı görüşümüzü ? Ben şahsen resimlerimde aklımızla, müşahedelerimizin ve kalbimizin tartıştığı tezahürleri ortadan kaldıran bir enerji arıyorum.

Çizgi ve renkler benim resimlerimde bilakis anlama fazla yer verme arzusunun aşikâr görüntüleridir.

Soru : — Sizi bir ressam en çok ilgilendi ise bu hangi yönü ile olmuştur ?

Cevap —

Gerçek bir sanat yapma çabası içinde kişiliğini ortaya koymak için ömrünü bu yola bağlamış hiç bir sanatçıyı bir tek sanatçı en çok ilgililemez. Daima birkaç tanesi ilgililer. Bu suretle sanatçı bir kişinin tesirinde esir kalmaktan ve kopyacı olmaktan kurtulur.

Beni ilgilileyen (Piero Della Francesca) tüm bilgilerindeki sağlam bir geleneğe bağlılığı ile, resimlerindeki dinanizmi ve mimari selabetli yanında renklerdeki asaleti ile; diğer bir başkası (Pierre Bonnard) da, renkçilikteki samimiyeti, çalışmalarındaki sabrı ve ciddiliği, resimlerindeki ve konularında çocuklaşan ve gençleşen bir ruh tazeliğinin bulunuşu ile; (Georges Braque) renk asaleti ile, (Henri Matisse) kompozisyonlarındaki dinanizmi, büyük formları birbirine bağlayıştaki ustalığı ve renkçiliği ile; (Pablo Picasso) ise çok ilerlemiş yaşına rağmen yorulmak bilmeyen bir çalışma enerjisi sayesinde resimde birçok yeni çizgilerin açılmasına âmil oluşu ile sanatım ve çalışma gayretim üzerinde çok büyük etki yapmışlardır.

Soru : — Resim dünden bugüne geçirdiği evrimde, en başarılı bu evrim dilimlerinin hangisinde olmuştur? Neden ?

Cevap —

Resim, bugüne kadar geçirdiği tekâmül safhalarına göre, bence en başarılı devresini, Impresyonizm çıkırını açmak suretiyle gösterdi ve modern resmin bütün cereyanlarına büyük giriş kapısını açmış oldu.

Soru : — Çalışmalarınızda, kendinizce, diyebildiğiniz ya da diyemediğiniz yönler neler olmuştur ?

Cevap —

Bugüne kadarki çalışmalarımın ve denemelerimden sonra (Modern figüratif) olarak yaptığım eserler beni en çok tatmin edenler oldu. En başarılı devremi buraya bağlıyor ve sözümlü daha rahatça, çalışmalarımın bu son safhasında söyleyebiliyorum.

Soru : — Türk resmini tümü ile başarılı sayıyor musunuz ?

Cevap —

Türk resmi henüz bir oluş safhasındadır. Kıpırdanışlar yarının Türk resmi için ümit vericidir. Fakat bugünkü çalışma temposu ile ve bugünkü metodlarla hamlelere çabuk vasıl olunamayacağı kanaatindeyim. Devletçe de sanata eğilimin artması şarttır.

Soru : — Yarının Türk resmi için salık vereceğiniz bir dost sözü var mıdır ?

Cevap —

Yarının Türk resmi ressamlarımızın Anadolu'yu gezmeleri ile, özelliklerini incelemeleri ile, mahalli adet ve ananelerimizi iyi bilmeleri ile, halk sanatına ve Türk folklorümüze vakıf olmaları ile ve ressamlığı meslek edinip çok çalışmaları sayesinde ışığa kavuşacaktır.

Soru : — Bugünün resminde sizce ileri birkaç ülke ve o ülkelerden en belirgin kişilerden birkaçının adını söylemek gerekseydi onunuzu kimler için kullanırdınız ?

Cevap —

Bugünün resminde en ileri ülke Fransa ve dolayısıyla Paris'tir. Müteakiben biraz kıpırdanışlarına şahit olduğumuz memleketler arasında en belirgin de Batı Almanya'dır.

Yaşayan sanatçılar arasında aslen İspanyol olan Picasso, sanatında yarattığı birçok özellikleri ve insanlığa yaptığı sanat hizmetleri dolayısıyla benim müsbet oyumu alır.

Fransız ressamı olup halen ölmüş bulunan (Georges Rouault) ile (Pierre Bonnard) da sanatıma en büyük etki yapmış olan ve hiç bir zaman unutamıyacağım devlerdendir.

Memleketimizde resim kültürü yerleşemediği için, en aydın kişilerde bile modern resim hareketleri karşısında bir burkulmalar ve tereddütler hasıl olmaktadır. Bu konu Devletçe, daha geniş manasıyla ele alındığı takdirde, sık sık sergiler açıldığı, bu konuda tercüme ve telif eserler çoğaldığı, radyolarımızda özel programlar ve konferanslar tertiplendiği, galeri ve müzeler çoğaltıldığı, her günlük gazeteye spor sayfasının yanı başında küçük bir sanat sütunu ayrılıp sanatçılara bu konuda yazı yazma imkânı da verildiği takdirde sanatımızın ilerleme ve olgunlaşma hamlesi süratlenebilecektir.

KIZ KALESİ

Bir kızlık bürodü içimi
Kız Kalesi'nin ardı sıra
Bir acı çöktü çaresiz

Alev alev yüzümden kederim
Gözbebeklerime demirdendi kaderim

Kız Kalesi
Lâle beldesi
Asırlar öncesi yaşanan
Mutluluklar ülkesi
Uzak değilsin bana
Seni gönlüme işledim dantel dantel
Seni muhayyeme çizdim
Bir ressam inceliğiyle
Şarkılar söyledim sana
En güzelinden
Nağmeler dizdim

Kız Kalesi
Aşkımın beldesi
Yaşantılarının bestesi
Uzak uzak gelen
Ve nağme nağme dökülen ruhlarımıza
Kalbime hükmeden sevgili
Tahtların en yıkılanın
Gönlüme kurduğun
En aşılmalı dağların
Aşıp geldiğim
İlahi bir sevgi
Gönül verdiğim

Kız Kalesi
Lâle beldesi
Param parça adalar
Sen mahtabın
Sulara bıraktığı parıltı
Sen gönlüme çizdiğit sevgisin
Seni unutamam
Sen gönlümün dengisin

Kız Kalesi
Aşıkların beldesi
Sevgilinin içime işleyen sesi
Unutamadığım mutluluklar
Dalgaların
Dizi dizi getirdiği umutlar
Göz yaşlarında düğümlenen hicrîk
Tuz tadında sevgisin

Kız Kalesi
Gönlümün efsanesi
Güzellikler beldesi
Bir acı çağrı oldun içimde
Kahredici yalnızlıklar sardı beni
Özlem kokusu gelen burcu bureu
Gözbebeklerime demirlenen çaresizlik
Unutamadığım çagışın

Kız Kalesi
Lâle beldesi
Benimsin
Ayrılığın sineme gömdüğü acı
Tüketemediğim sevgimsin
Gün olur
Saraylar kurarım gönlüme senden
Gün olur
Dikensiz gül açar harebelerde
Ve bülbüller öter şabadek
Unutamadığım beldende

Cahide AKINTÜRK

Harp Hatıralarım

12. sayfadan

şaşkınlık içinde yüzüyordu. İşgal kuvvetleri, imparatorluğun tamamını işgale yeltenseler, ses çıkarmıyacıkları hareket tarzlarından anlaşılıyordu.

İşgal kumandanının ve askeri valinin gazetelerde her gün yayınlanan emirlerini içine alan ilânları halkı bizar ediyordu. Bu ilânlardan en önemlilerinden biri şuydu : "Halkın elinde bulunan tabancalar, maverler ve mermilerle her türlü kamalar, süngüler, hançerler ve uçları sivri her çeşitteki bıçaklar yirmi dört saat içinde en yakın polis karakollarına teslim edilecek ve emre riayet etmeyenler şiddetle cezalandırılacaklar..."

İkinci gün, meselâ şöyle bir emri gazetelerde okuyabiliyor-

dunuz : "Hükümet ve Padişaha karşı isyankâr hareketler peşinde koşan ve etrafına topladığı kendi kafasındaki zümreyi yaralı vatanımızın dört bucağına saldırdığı haber alınan Mustafa Kemal Paşa adındaki kumandanın menfi propagandasını KİLİKYA -Adana'ya verdikleri yeni isim- muntakasına teşmil ederek ve işgal sahalarına girerek bazı zevatı işgale yeltendikleri mevsukan haber alınmıştır. Bunlar hakkında gerekli takibata geçilmiş olduğundan, halkın müteyakkız bulunarak bu gibilerin telkinatına kapılmıyarak derhal Hükümete haber vermeleri.." Bu gibi emirler, çok ağır tehdit kelimeleri ve cümleleriyle halka duyuruluyordu.

Devam edecek

BİZE GELEN KİTAPLAR :

- "Hareket Yayınları"
- SAİT FAİK'in HİKÂYE DÜNYASI
İnceleme : Mustafa Kutlu
72 sayfa, 4 lira.
- FRANSIZ DÜŞÜNCE TARİHÇESİ
Roger Daval'den çeviren
Mehmet Ulaş,
64 sayfa, 3 lira.
- TÜRK GENÇLİĞİNE
Remzi Oğuz Arık.
104 sayfa, 4 lira.
- ESKİ KENTTE BİR GECE
Hasan Hüseyin Hâtemi.
— Şiirler —
56 sayfa, 2 lira.
Hareket Yayınları : P. K.
1240 İstanbul.
- ÖNCE EKMEK
Orhan Kemal
— Hikâyeler —
Yeditepe Yayınları : 175
Kapak düzeni : A. Arad.
120 sayfa, 6 lira.
- KORKULUK ve İNSANLAR
Dr. Cihat Varol Dulağil
— Şiirler —
148 sayfa, 10 lira.
- GİTMEK ZAMANI
Yüksel Yazıcı
— Şiirler —
48 sayfa, 5 lira.

BİZE GELEN DERGİLER:

TÜRK DİLİ — Aylık Dil ve Edebiyat Dergisi.

SON ASIR — Aylık Fikir ve Sanat Dergisi.
Sayısı 125 kuruş. P. K. 27
Antalya.

Fikir ve San'atta HAREKET —
Aylık Dergi. Sayısı 150 kuruş.
P. K. 1240 İstanbul.

ANKARA SANAT - Aylık Dergi. Sayısı 250 Krş. Abone sistemi uygular. P. K. 168 Yenicehır / ANK.

İŞİK - Nazilli Lisesi Koruma Derneğinin aylık sanat ve kültür dergisi. Sayısı 100 Krş. Yazışma Adresi Nazilli Lisesi.

PIYALE
GÖNÜLTAŞ

**HÜZÜN
ÇIKMAZI**

— Şiirler —

4 Lira

GÜNEY YAYINLARI : 1

GÜNEY

A Y L I K
S A N A T
D E R G İ S İ

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Atıf ÖZBİLEN - İdare yeri : Beyoğlu, İstiklal Cad. No. : 465, Kat 5/78, Akbank Beşiktaş Şb. Hesap No.: 22787 - Abone : Yıllık, 15 lira. Basıldığı yer : HALK Matbaası - İst. Yazışma ve Posta Havalesi : P. K. 1353 - İst. Gönderilen yazı ve resimler geri verilmez. İlan san. 20 TL. Güney adı sızdırılmadıkça aktarma yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarına aittir.